ROK XV WARSZAWA, DNIA 5 MARCA 1939 R. Nr 5

OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE

ORGAN ZWIĄZKU KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE

TREŚĆ:

REDAKCJA: WARSZAWA, PL. NAPOLEONA 7, TEL. 618-27
ADMINISTRACJA: WARSZAWA, UL. MIODOWA 6, TEL. 592-63
NAKŁAD I WYDAWNICTWO
SAMORZĄDOWEGO INSTYTUTU WYDAWNICZEGO
Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
W WARSZAWIE, UL. MIODOWA Nr 6, TELEFON 5-92-63.

Ogłoszenia urzędowe

Do Rejestru Handlowego Sądu Okręgowego w Łodzi pod Nr. 25588/A przy firmie „Komunalna Kasa Oszczędności pow. Kutnowskiego“ dnia 20 stycznia 1939 roku wpisano: Otwarto oddział w Żychlinie. Prokura Jadwigi Szulcówny wygasła, również wygasło pełnomocnictwo Edwarda Dębickiego. Udzielono prokury Mieczysławowi Sobczakowi i Edwardowi Dębickiemu. Pełnomocnikiem ustanowiona została Irena Adamiak. Inż. Edmund Oliński z dyrekcji ustąpił. Na członka dyrekcji powołany został Tadeusz Półkozic - Borzęcki.

Do Rejestru Handlowego Sądu Okręgowego w Łodzi pod Nr. 25873/A w dniu 9 lutego 1939 roku wpisano: „Komunalna Kasa Oszczędności miasta Pabianic“. Pabianice ,ul. Zamkowa 1. Zakres działania obejmuje: przyjmowanie wkładów oszczędnościowych, przyjmowanie na imienne książeczki lokat, otwieranie i prowadzenie rachunków bieżących, udzielanie pożyczek, udzielanie kredytów, dyskontowanie weksli, załatwianie inkasa weksli, kupno i sprzedaż na rachunek osób trzecich papierów wartościowych ,oraz na rachunek własny papierów o stałym oprocentowaniu, redyskontowanie weksli, zastawami własnych papierów wartościowych i wierzytelności hipotecznych, zaciąganie pożyczek, umieszczanie wolnej gotówki, nabywanie i budowanie nieruchomości, dokonywanie przekazów i przelewów, przyjmowanie na przechowanie papierów wartościowych i innych walorów, wynajmowanie schowków, nabywanie wierzytelności hipotecznych. Pełnomocnikiem ustanowiony został Zygmunt Adamczewski z prawem łącznego podpisywania. Dyrekcję stanowią: — Dyrektor zarządzający Bolesław Hans, zastępca dyrektora Aleksander Orłowski oraz członek dyrekcji Julian Kasperski. Wszelkie zobowiązania, pełnomocnictwa do zaciągania zobowiązań i do działania w imieniu kasy wymagają dwóch podpisów z pośród których zawsze musi być podpis dyrektora lub jego zastępcy. Kapitał zakładowy kasy wynosi 100.000 złotych. Wszelkie ogłoszenia umieszczane będą w czasopismach „Łódzki Dziennik Wojewódzki“ i „Oszczędność“.

Rok XV. Warszawa, dnia 5 marca 1939 r. Nr 5

OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOSCI W POLSCE
ORGAN ZWIĄZKU KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE

Prenumerata z przesyłką pocztową wynosi:

Rocznie	zł. 28.—
Półrocznie	„ 14.—
Kwartalnie	„ 7.—
Miesięcznie	„ 3.—
Cena Nr. pojedyńcz. .	„ 1.40

REDAKCJA: Warszawa, pl. Napoleona 7.
ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Miodowa 6.
Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1520.
Nakład i wydawnictwo „Samorządowego Instytutu Wydawniczego" Sp. z ogr. odp. w Warszawie, ul. Miodowa Nr. 6. Telef. 5-92-63.

Rękopisów nadesłanych redakcja nie zwraca.
Przedruk dozwolony za podaniem źródła

CENY OGŁOSZEŃ

Strona w tekście: 300 zł., 1|2 str. 150 zł., 1|4 strony 75 zł. Poza tekstem za stronę 200 zł., 1|2 str. 100 zł., 1|4 str. 50 zł.
Dla Komunalnych Kas Oszczędnośc bilanse i tabl. (dostarc. bezpośrednio do admin.) za str. 70 zł., 1|2 str. 35 zł. 1|4 str. 20 zł.

Rola Komunalnych Kas Oszczędności.

Wywiad z Prezesem Związku Związków Komunalnych Kas Oszczędności p. Min. Mikołajem Dolanowskim.

Komunalne Kasy Oszczędności zajmują dziś w życiu gospodarczym naszego Państwa pozycję niezmiernie poważną; niemal każda bardziej istotna akcja gospodarcza wiąże się z działalnością tych instytucji. Uznaliśmy tedy za wskazane zwrócić się do Pana Min. Mikołaja Dolanowskiego Prezesa Związku Związków K. K. O. z prośbą o poinformowanie opinii publicznej na temat działalności kas komunalnych w roku 1938.

Nim przejdę do odpowiedzi na zapytania Pana Redaktora chciałbym w paru zdaniach dać ogólną charakterystykę roli komunalnych kas oszczędności w naszym układzie ekonomicznym.

Idea kształcenia obywatela w akumulowaniu oszczędności z jednej strony — z drugiej zaś konieczność udostępnienia instytucji kredytowych dla szerokich warstw społecznych — to podstawy, na których opierają swój byt komunalne kasy oszczędności. Będąc instytucjami gospodarczymi mają jednocześnie jakby drugie oblicze — oblicze instytucji użyteczności społecznej. To też o tej dwoistości struktury kas komunalnych należy pamiętać przy rozpatrywaniu ich zadań i celów. Pracując w rzędzie innych instytucyj finansowo - kredytowych, winny one sobie stawiać, w sposób bardzo zdecydowany, wymogi ścisłej kalkulacji bankowej we wszystkich podejmowanych pracach. Jednocześnie zaś nie będąc obliczonymi na zysk, kasy winny w rozwijaniu swej ekspansji kredytowej w dużym stopniu liczyć się również z celami ogólno społecznymi.

Istotną cechą K. K. O. odróżniającą je od instytucji zorganizowanych centralistycznie jest ich, że tak powiem „lokalność". Kasy są zespolone z terenem swojej działalności, jako zbiornice oszczędności ludności miejscowej oraz źródło kredytów bezpośrednich mieszkańców danego miasta, czy powiatu. Dzięki temu bliskiemu związkowi z ludnością miejscową znajdują swe zaspokojenie potrzeby dziesiątków tysięcy drobnych i średnich warsztatów przemysłowych, rzemieślniczych, handlowych i rolnych. Przy współdziałaniu kas powstaje więc zaplecze dla wielkich ośrodków przemysłowych, a dla milionów obywateli nowe możliwości zarobkowania.

— *Jak K. K. O. spełniały swe zadania w roku ubiegłym?*

— Warunki gospodarcze dla pracy instytucji finansowych były, jak wiadomo, w roku ubiegłym w Polsce na ogół pomyślne. Rok 1938 upłynął w gospodarstwie polskim pod znakiem intensywnej realizacji planu uprzemysłowienia kraju. Dzięki temu pewne obserwowane objawy recesji w połowie roku ubiegłego na rynkach światowych nie wywołały u nas zahamowania.

Stan rynku pieniężnego przedstawiał się w roku ubiegłym całkowicie zadawalająco, mimo niepomyślnego kształtowania się cen w rolnictwie, oraz dwukrotnych, ostrych zaburzeń sytuacji politycznej Europy. Na szczęście nasz aparat finansowy, a zwłaszcza K. K. O., na które nacisk był w pierwszym rzędzie skierowany, przetrzymał zwycięsko oba uderzenia i do końca roku zdołał prawie w całości odrobić ubytek wkładów z marca i września ubiegłego roku. Miło mi podkreślić ten moment, że w chwili gdy Państwo nasze odzyskiwało Śląsk Zaolziański staraliśmy się spełnić nasz obowiązek niedopuszczając do zakłócenia porządku na rynku pieniężnym i utrudnienia

przez to akcji naszych czynników kierujących armią i polityką zagraniczną. We wrześniu r. ub. wkłady w K. K. O. zmniejszyły się o 102,3 miliony złotych, a więc prawie o 14%. Nielada trzeba było wysiłku, by sprostać takiemu naporowi wkładców. Okazało się jednak, że K. K. O. tak sprawnie pracują i tak solidnie są prowadzone, że nie było wypadku wstrzymania, czy ograniczenia wypłat. Nic też dziwnego, że klienci kas szybko wrócili ze swymi wkładami. W ciągu 3-ch miesięcy powróciło 97,2 miln. złotych wkładów oszczędnościowych, a więc prawie cała suma wkładów wycofanych w okresie niepokojów wrześniowych.

Reasumując należy stwierdzić, że w ciągu roku, mimo dwukrotnego odpływu, wkłady oszczędnościowe w K. K. O. zwiększyły się z 699,8 miln. złotych do 741,1 miln. złotych, czyli o 41,3 miln. zł co stanowi przyrost 6%. W tymże czasie wkłady na rachunkach bieżących zwiększyły się o 7,9 miln. złotych, z 94,8 do 102,7 miln. złotych. Razem wkłady w K. K. O. zwiększyły się więc prawie o 50 miln. złotych do sumy 843,8 miln. złotych.

— Czy jednocześnie wzrosła ekspansja kredytowa K. K. O.?

— Niewątpliwie tak. I tu musimy skonstatować, że rozwój akcji kredytowej K. K. O. w roku ubiegłym był większy nawet niż w roku 1937. Wówczas przy wzroście środków obrotowych o 98 miln. złotych akcja kredytowa wzrosła zaledwie o 9,4 miln. złotych, reszta poszła na zwiększenie rezerw płynnych, czy to w postaci zakupów papierów procentowych, czy też zwiększenia pogotowia kasowego. Jak wykazały wypadki roku biegłego polityka ta była zupełnie słuszna. Dzięki niej w pierwszym rzędzie kasy nasze mogły stawić zwycięsko czoło naciskowi na swoje okienka.

W roku 1938 całą nadwyżkę wkładów obróciły kasy na akcję kredytową, która zwiększyła się z 646,2 do 692,3 miln. złotych, czyli o 46 miln. złotych, co stanowi z górą 7%.

— Z wyjaśnień Pana, Panie Prezesie, konstatujemy zwiększenie nasilenia akcji kredytowej K. K. O. Jakiego rodzaju przyczyny wpłynęły na ten stan, oraz jaki typ kredytów dominuje w kasach komunalnych?

— Wzrost akcji kredytowej ma niewątpliwie swe źródło w silniejszym zapotrzebowaniu na kredyty ze strony rozwijającego się życia gospodarczego, jak również w zwiększeniu się zdolności kredytowej, a w szczególności lepszej wypłacalności pożyczkobiorców. Rzecz zrozumiała, że w akcji kredytowej K. K. O. zajmują znaczne miejsce kredyty krótkoterminowe. Wynika to z naszej struktury wkładów oszczędnościowych, których większość jest płatna na żądanie. Mimo to biorąc pod uwagę ogólny stan kredytów K.K.O. możemy stwierdzić, że kredyty średnie i długoterminowe stanowią również pozycję bardzo poważną. Mianowicie pożyczki hipoteczne, kredyty rolnicze skonwertowane na Bank Akceptacyjny, oraz pożyczki na skrypty dłużne (państwowe i komunalne) wynoszą 348,4 miln. złotych, a więc 50% akcji kredytowej.

— Jak wygląda działalność kredytowa K. K. O. wśród poszczególnych grup ludności?

— W działalności K. K. O. rozróżnić możemy dwie główne grupy pożyczkobiorców: rolnictwo i t.zw. stan średni, czyli rzemiosło, drobny i średni przemysł oraz handel.

Na ostatnim Ogólnopolskim Kongresie K. K. O., który odbył się we wrześniu roku ubiegłego we Lwowie, zostały sprecyzowane zadania kas komunalnych w dziedzinie kredytów. Wychodząc z założenia, że K. K. O. stanowią z samego swego powołania naturalne źródło kredytu i opieki finansowej stanu średniego, oraz, że tworzenie polskiego stanu średniego jest jednym z zasadniczych warunków rozwoju gospodarczego Polski, wyrównuje bowiem historyczne zaniedbania okresu przedrozbiorowego, Kongres zalecił wszystkim kasom szczególną troskę i głęboko wnikającą opiekę nad rozwojem akcji kredytowej dla polskiego stanu średniego. Mało tego, Kongres zalecił kasom dążenie do potanienia tego kredytu nawet kosztem pewnych ofiar. Przy czym Kongres zwrócił uwagę kas na konieczność uwzględnienia w akcji kredytowej walorów osobistych kredytobiorcy, a więc rzemieślników i kupców, których rzetelność i inicjatywa zasługuje na zaufanie i pełne poparcie kredytowe i których gwarancje osobiste mogą w dostatecznej mierze zastąpić gwarancje rzeczowe. Tak śmiała rezolucja wskazuje na to, że kasy komunalne nie zadawalają się dotychczasowymi osiągnięciami w dziedzinie kredytów dla stanu średniego, które przecież wynoszą poważną sumę ponad 100 miln. złotych, lecz pragną akcję tę jak najbardziej rozszerzyć.

— Jak Panu Prezesowi wiadomo, problemat kredytu dla rolnictwa należy dziś do podstawowych zagadnień gospodarczych. Jak ustosunkowują się K. K. O. do tego zagadnienia?

— Mogę Pana zapewnić, Panie Redaktorze, iż kasy należycie doceniają wagę tego problemu. Kongres, o którym mówiłem, w sposób najbardziej pozytywny wypowiedział się za rozszerzeniem kredytu dla rolnictwa, widząc w odbudowie kredytu rolnego nieodzowny warunek podniesienia gospodarczego wsi, intensyfikacji produkcji rolnej, oraz w konsekwencji właściwego ukształtowania produkcji i wymiany między miastem a wsią. Jednakże warunkiem odbudowy kredytu rolnego i ekspansji kredytowej K. K. O. wśród rolnictwa jest nieodzowna konieczność utrzymania zaufania i ładu prawno - gospodarczego w stosunkach kredytowych. Nie bacząc na wielkie ofiary jakie K. K. O. poniosły i jeszcze ponoszą przy oddłużeniu rolnictwa (straty na samym kapitale obliczane są na 25,8 miln. złotych, a dochodzą do tego straty na odsetkach, dalej unieruchomienie około 100 miln. złotych na lat kilkanaście), kasy przystąpiły do dalszej akcji kredytowej w sposób bardzo realny, a oparty na dokładnej znajomości warunków lokalnych. Rezultat jest widoczny; gdy w okresie oddłużenia, a więc w 5 latach (1932 — 1937), stan kredytów rolniczych kas powiększył się o 47,2 miln. złotych, to w ciągu 5 miesięcy roku 1938 kasy udzieliły rolnictwu 30,9 miln. złotych nowych kredytów. Muszę zaznaczyć, że kredyty rolnicze w bilansach K. K. O. na dzień 1 stycznia

1938 r. figurują w kwocie zł 174,6 miln., czyli stanowią największą pozycję.

Kończąc tych kilka uwag na temat akcji czynnej K. K. O. muszę jeszcze wspomnieć o stale wzrastającej interwencji K. K. O. na organizującym się rynku kapitałowym. Interwencja ta przejawia się w zakupie papierów wartościowych, których portfel na ultimo roku 1938 wynosi przeszło 160 miln. złotych.

— *Pan był łaskaw zaznaczyć, Panie Prezesie, iż mimo to, że K. K. O. nie są obliczone na zysk, zasada gospodarczości bankowej jest w nich ściśle przestrzegana. Wobec tego pozwolę sobie zapytać, jak wygląda opłacalność kas w roku 1938?*

— Na terenie Rzeczypospolitej pracuje 357 kas komunalnych. Rozumie Pan, że otrzymanie bilansów netto od tak rozgałęzionego aparatu nie jest rzeczą łatwą. Na podstawie posiadanych danych mogę już dziś stwierdzić, że pod względem rentowności rok 1938 był zupełnie dobry. Muszę jeszcze zaznaczyć, że jednocześnie pogotowie kasowe jest bardzo wysokie, płynność wzrosła, a spłata kredytów redyskontowych, zaciągniętych przez K. K. O. w okresie odpływu wkładów, jest prawie zakończona.

Niepotrzebne zgrzyty.*)

Nie ulega żadnej wątpliwości, że artykuł p. Prezydenta Barciszewskiego**) jest tylko jednym z dalszych uderzeń tak zw. „czynnika samorządowego" w obecnie obowiązujące prawo o K. K. O.

Już w początku roku 1937, w którym wprowadzano dopiero w życie nowe przepisy prawa o K. K. O. z dnia 24.X.1934 r. (statut o związkach K. K. O. nie był jeszcze w ogóle ogłoszony), na Zjeździe Miast, odbytym w Warszawie w dniach 26 — 27 kwietnia 1937 r., powzięto uchwały w sprawie K. K. O., które wydawać się musiały przynajmniej przedwczesne.

Mianowicie brzmią one w sposób następujący:

a) ...Zjazd Miast uznaje za konieczne...
„Wyposażenie gmin miejskich w odpowiednie środki prawne i finansowe umożliwiające im wywieranie wpływu na pobudzenie i kształtowanie się życia gospodarczego, a to m. in. przez zapewnienie gminom dostatecznego wpływu na miejskie kasy oszczędności, które w rękach władz miejskich stać się powinny instrumentem dla podnoszenia istniejących warsztatów rzemieślniczych i handlowych oraz dla powstawania nowych takich warsztatów.

b) Zjazd Miast zwraca się do Rządu z petycją, by w projektowanym statucie Związku Kas Oszczędności zagwarantowana została większość we władzach tego Związku dla przedstawicieli związków poręczycielskich".

Powstaje pytanie, na jakich przesłankach oparta jest uchwała pod a), skoro z treści jej wysunąć można wniosek, że K. K. O. nie alimentują obecnie regionalnego życia gospodarczego? Odpowiedź na powyższe pytanie znajdujemy w referacie, wygłoszonym na Zjeździe Związku Miast, p. t. Rola miast w życiu gospodarczym Państwa" przez p. prezydenta miasta Inowrocławia Jankowskiego. Ustęp referatu p. Prez. Jankowskiego, dotyczący K. K. O., brzmi tak:

„Pragnę podnieść jedno jeszcze bolące nas zagadnienie, zagadnienie roli miejskich K. K. O. w oddziaływaniu na miejscowe życie gospodarcze. Z chwilą zachwiania się równowagi budżetowej miast z przyczyn od nich niezależnych a także, i to należy podkreślić jako okoliczność specjalną, z chwilą poddania gospodarki pieniężnej tych kas decydującym wpływom administracji skarbowej, społeczeństwo miejscowe coraz bardziej odczuwa osłabienie wpływów i działania tego instrumentu samopomocy dla miejscowego życia gospodarczego. Akcja oddłużeniowa przede wszystkim w rolnictwie, a następnie w samorządzie, oraz poważne lokaty papierów państwowych w K. K. O., znacznie zmniejszyły ich płynność i wywrzeć musiały niekorzystny wpływ na stosunek do tych instytucyj ze strony miejscowego społeczeństwa. Niemożność udzielenia swej kasie skutecznej pomocy finansowej ze strony Miasta — gwaranta i zwłoka w udzieleniu tej pomocy ze strony władzy nadzorczej, jaką jest Ministerstwo Skarbu, w wypadku wzmożonego odpływu wkładów, poderwały częściowo to niezwykle cenne zaufanie, jakim się te instytucje powszechnie cieszą. Toteż apelować musimy o pomoc doraźną dla tych na szczęście bardzo nielicznych miast, w których instytucje te zmuszone były zawiesić swoją pożyteczną działalność, i wnosić gwoli zachowania zasady jednolitości nadzoru nad samorządem o przywrócenie nadzoru Ministerstwa Spraw Wewnętrznych nad tymi instytucjami oraz o przywrócenie zarządom miejskim należnego im wpływu na bieg interesów K. K. O., jako gwarantom ich wypłacalności. Jesteśmy zdania, że K. K. O. powinna być nadal pozostawiona właściwa rola alimentowania miejscowego życia gospodarczego w środki pieniężne, które zresztą miejscowa ludność pracą swą pomnaża".

Na to trzeba odpowiedzieć, że:

a) K. K. O. nie są bynajmniej instrumentem samopomocy, gdyż są nim banki spółdzielcze, lecz instytucjami, które mają udostępnić kredyt szerokim warstwom zgodnie z przepisami. Owszem, K. K. O. były nieraz instrumentem samopomocy, ale w stosunku do kas miejskich w czasie, gdy funkcje przewodniczącego zarządu miasta i naczelnika zarządu K. K. O. koncentrowały się w jednej osobie. Wówczas niejednokrotnie nie rozóżniano zasobów pieniężnych K. K. O. od zasobów kasy zarządu miejskiego, co w konsekwencji doprowadziło niejedną K. K. O. do likwidacji.

b) Min. Skarbu w porozumieniu z Min. Spraw Wewn. sprawuje nadzór nad K. K. O., jednak dotychczas trzeba stwierdzić niezaprzeczalny fakt o pierwszorzędnym znaczeniu, że K. K. O. nie są krępowane w swej działalności kredytowej żadnymi zarządzeniami centralizacyjnymi, przez co mogą skierować całą swoją energię na popieranie wytwórczości i gospodarczych zagadnień w okręgu swej pracy i fakt ten słusznie podkreślają na międzynarodowych zjazdach z wielkim naciskiem czołowi przedstawiciele naszych K. K. O. Dlatego także działalność kas może i powinna harmonizować z linią działalności związku samorządowego. Nie przypuszczam ani na chwilę, by

*) W dyskusji zapoczątkowanej przez p. prezesa Barciszewskiego redakcja „Oszczędności" pozostawia autorom pełną swobodę w granicach rzeczowych argumentów.

**) „Czasopismo Kas Oszczędności" Nr 12 z 1938 r.

dyrekcje kas przeciwstawiły się rzeczowym potrzebom miasta czy powiatu, o ile ich realizacja odpowiada zasadom prowadzenia KKO. Nie dopuszczalnym jest natomiast, by dyrektorzy kas, na których złożono ciężar odpowiedzialności — pod sankcjami karnymi i cywilnymi — za stan interesów kas, mieli zejść do roli jedynie narzędzia czy królika doświadczalnego.

c) O ile chodzi o akcję oddłużeniową to stwierdzić trzeba, że akcja oddłużeniowa rolnictwa nie może zasadniczo zaważyć na miejskich K. K. O., skoro ich działalność kredytowa obracać się miała — zgodnie z założeniami ustawy z dnia 13.IV.1927 r. — w granisach terytorialnych własnego związku poręczającego. O ile chodzi o oddłużenie samorządów, to chyba zadłużenie miast we własnych K. K. O. nie jast winą tych ostatnich, lecz tych, którzy mieli natenczas władzę i tu i tam. Natomiast statutowy przepis lokowania zasobów K. K. O. oraz ich funduszów zasobowych w papierach państwowych podyktowany jest chyba raczej wymogiem płynności lokat Kas, niż względami fiskalnymi, a zauważyć trzeba, że obowiązek lokowania w pap. państw. i przez Państwo gwarantowanych w wysok. 5% stanu wkładów oszczędn. uznać należy za wymóg całkiem liberalny.

d) Wreszcie trudno się pogodzić z podobną argumentacją, że zwłoka w udzieleniu przez Min. Skarbu pomocy na wypłacenie wkładów przyczynić się miała częściowo do poderwania zaufania do kas. Tam, gdzie K. K. O. własnymi środkami i dostępną dla niej pomocą na przykład w bankach komunalnych nie potrafiła rozwiązać wzmożonego u niej odpływu wkładów, na czym zaważyć musiała oczywiście gospodarka danych władz kasy, tam nie ma co ratować zaufania pomocą Min. Skarbu, bo tam zaufanie już znikło. Pomoc Min. Skarbu może ostatecznie przyspieszyć likwidację samej kasy, ale trudno o przywrócenie na tej drodze zaufania do kasy.

Chciałbym zauważyć, że z wywodami referenta i uchwałą Związku Miast nie godzą się nawet te czynniki, które rzekomo tak bardzo ustawą z dnia 24.X. 1934 r. pokrzywdzone zostały. Ciekawym przyczynkiem do tego niech będzie fakt, że gdy po zapoznaniu się z treścią sprawozdania ze Zjazdu Związku Miast jako radny miejski na jednym z posiedzeń Rady Miejskiej miasta Gniezna podałem treść uchwał poprzednio cytowanych do wiadomości, powstało duże zdziwienie u wszystkich radnych, a zainterpelowany przeze mnie Przewodniczący Rady Miejskiej, czy mógłby Radzie Miejskiej bliżej uzasadnić przesłanki, na których powziął Związek Miast swe uchwały, ograniczył się do oświadczenia, że „nie z wszystkim co Zjazd uchwalił można się pogodzić". Ta odpowiedź zwolniła mnie od podtrzymywania dalszych dyskusyj na poruszony przeze mnie temat.

Nie można uważać za udane to pierwsze wystąpienie przedstawicieli samorządu miejskiego przeciwko nowemu prawu o K. K. O. Niezawodnie prawo to ma swe niedociągnięcia, jednakże podobne podejście do niego, jakie wypływa z referatu i przypuszczalnie z nim związanej uchwały Związku Miast, uchodzić musi stanowczo za chybione.

Mam przed sobą projekt zmian przepisów o K. K. O., opracowany przez Związek Powiatów R. P. Trzeba przyznać otwarcie, że projekt ten zawiera uwagi, co do których można dyskutować w imię dobra dla stron zainteresowanych, a przede wszystkim wychodzi z założeń, którym z punktu widzenia czynnika samorządowego nie można częściowo odmówić słuszności.

Dlatego w związku z odbytym w miesiącu wrześniu 1938 r. we Lwowie IV-tym Kongresem K. K. O. i tam powziętymi uchwałami przypuszczać należało, że wszystkie sporne sprawy dla dobra samorządu i K. K. O. doznają w przyszłości pewnego wyrównania w atmosferze wszechstronnej życzliwości i rzeczowości. Tym więcej zadziwić musi dlatego na wstępie wspomniany artykuł p. Prezydenta Barciszewskiego.

Ostrze swego uderzenia skierował Autor przeciw dyrektorom kas, których — mówiąc oględnie — potraktował niesmacznie, a także przeciw tak zw. „czynnikowi fachowemu" w ogóle. Czy Autor nie mógł na chwilę przypuszczać, ile krzywdy wyrządzi podobnym podejściem do sprawy wszystkim tym, którzy bez rozgłosu od początku zarania naszej niepodległości tak dużo trudu i mozołu włożyli by ten czynnik fachowy w ogóle na to miano zasługiwał. Inspektorzy związków K. K. O. i pracownicy biur związków mogliby coś nie coś powiedzieć o tym, w jakich warunkach tworzyło się wszystko to, co jest dziś podstawą istnienia każdej K. K. O. A zresztą po co to urządzenie kursów, zwoływanie różnych komisyj technicznych i tym podobnych rzeczy, którym, o ile chodzi o Związek Poznański K. K. O., p. Prezydent Barciszewski chyba lubo uznania ich potrzeby tak pilnie patronował i patronuje.

Nie chciałbym powtarzać tego, co w odpowiedzi na artykuł p. Prez. Barciszewskiego poruszyli pp. dyr. Kontrowicz i inspektor Olszewski (Czasopismo K. O. 1/1939 p. t. „Przedwczesny alarm"; Oszczędność 2/39. „O prawie o K. K. O. i jego wykonawcach").

Chciałbym dorzucić tylko kilka uwag. Twierdzi m. in. p. Prez. Barciszewski, że „sedno nieporozumień dzisiejszych pomiędzy t. zw. czynnikiem fachowym t. j. dyrektorami K. K. O. a czynnikiem samorządowym, tj. organami przez samorząd powołanymi i ich przewodniczącymi leży w pozycji przedstawiciela samorządu w K. K. O.

Na uzasadnienie tego twierdzenia wysunął Autor tylko tą okoliczność, że zbyt często i absolutnie nie orientują się dyrektorzy K. K. O. w zagadnieniach tak obszernych, jak zagadnienia samorządowe, gdy w lwiej części przypadków kierownik samorządu mógłby z powodzeniem wypełnić rolę dyrektora K. K. O. Skoro Autor na poparcie swego twierdzenia nie potrafił ponad to wnieść żadnego innego uzasadnienia, wystarczy jedna odpowiedź: dyrektorzy K. K. O. nie uzurpują sobie prawa do posiadania patentu mądrości w wszelkich dziedzinach życia samorządowego, natomiast przeświadczeni są, że kierowanie instytucją kredytową wymaga osobnych, specjalnuch umiejętności.

Całkiem niezrozumiałym staje się wywód p. Prez. Barciszewskiego, kiedy przypisuje dyrektorom K.K.O. przewagę w składzie Dyrekcji K.K.O., twierdząc, że dyrektor zarządzający jest wyraźnie ustawowo zwierzchnikiem reszty członków dyrekcji K.K.O.

jako swoich podwładnych pracowników. Zarzut ten mógłby dotyczyć tylko dużych K. K. O., w stosunku do których starał się p. Prez. Barciszewski stosować w swym artykule zasadę wyjątków. Pozostaną zatem „przeciętne“ kasy, których dyrekcje nie raz z trudem wybrać mogą zastępcę dyrektora zarz. z pośród personelu, a trzeci członek dyrekcji już zawsze wywodzi się z t. zw. „czynnika samorządowego“ i żadnym podwładnym dyr. zarz. nie jest. Chcąc z góry zapobiec tej rzekomej majoryzacji przez dyr. zarz., zwłaszcza w przeciętnych K. K. O., nie potrzeba było uczynić nic więcej, jak przystosować skład dyrekcji do możliwości, jakie dają przepisy o K. K. O. zawarte w ustawie z dnia 24.X.1934 r. W skład dyrekcji kasy wchodzić może przecież aż 5 osób.

Oświadczyć pragnę, że Rada Powiatowa w Gnieźnie, uchwalając statut K. K. O., podwyższyła na mój wniosek, jako dyr. zarz., ilość członków dyrekcji z 3 na 4 mimo, że Związek K. K. O. zalecał wybór tylko 3 członków. Zamiarem mego wniosku było z góry zapobiec wszelkiej dyskusji na temat przewagi czynnika fachowego nad czynnikiem samorządowym. O ile mi wiadomo to na terenie Związku K. K. O. Poznańskiego tylko K. K. O. Powiatu Bydgoszcz a ostatnio przez zmianę statutu również K. K. O. Powiatu Ostrów Wlkp. posiadają dyrekcję w składzie 4 osób, z czego dwie osoby należą zawsze do t. zw. czynnika samorządowego.

Jan Jenek.
dyr. KKO pow. Gnieźnieńskiego, radny miejski.

Oszczędności emigracji sezonowej do Niemiec.

Sprawa emigracji jest dla Polski ważną nie od dzisiaj. Trzeba bowiem uświadomić sobie, że Polska zajmuje jedno z pierwszych miejsc wśród państw emigracyjnych. Wystarczy chociażby zwrócić uwagę na to, że w czasach przedwojennych emigrowało rocznie około 300 tys. osób. Zanim jednak przeprowadzimy krótki przegląd emigracji do Niemiec, należy pokróce zastanowić się nad zagadnieniem samej emigracji.

Emigracją zwykło się nazywać ruch ludności w celu poszukiwania pracy. W Polsce ruch ten rozpoczął się około 1870 r. Pod koniec 19 w. zaczął on nabierać charakteru ruchu masowego. Biorąc pod uwagę czas, na jaki opuszczali wychodźcy swoją ziemię rodzinną, można ustalić podział emigracji na: stałą i sezonową; ze względu na kierunek wędrówki — odróżniamy emigrację: kontynentalną i zamorską. Przyczyny ruchu wychodźczego należy szukać w samej strukturze gospodarczej naszego kraju (charakter rolniczy Polski, rozdrobnienie gospodarstw rolnych i przeludnienie). Są to czynniki natury wewnętrznej. Do przyczyn natury zewnętrznej należy zaliczyć: wzrost popytu na ręce robocze i wyższe płace w krajach imigracji.

Głównymi ośrodkami, skąd rekrutowali się wychodźcy w okresie przedwojennym, były: Poznańskie, Prusy Zachodnie, Król. Kongresowe, b. Galicja. Główny niejako trakt wychodźtwa szedł do Niemiec, a dalej do Francji, Belgii, do Stanów Zjednoczonych, Ameryki Południowej. W ten sposób z wychodźstwa kontynentalnego, rodziło się zamorskie, a z czasowego — stałe. Charakterystycznym momentem, który niewątpliwie zwraca uwagę, jest to, że Niemcy stanowiły w pierwszym okresie polskiego wychodźstwa, w okresie przedwojennym, bramę wypadową, przez którą Polacy szli w świat.

Silna rozbudowa przemysłu w Niemczech przed wojną spowodowała przesunięcie ludności rolniczej niemieckiej ze wsi do miast, z roli do przemysłu. Rozbudowa przemysłu spowodowała intensywniejszą uprawę roli. Ta zaś wymagała zwiększonej liczby rąk roboczych, których Niemcy nie posiadały. A i w przemyśle nie każda praca odpowiadała Niemcowi. Praca w przemyśle, wymagająca dużego wysiłku i praca na roli, oto miejsca, gdzie byli zatrudniani Polacy. W niektórych okręgach przemysłowych zgrupowanie wychodźstwa polskiego dochodziło do 30 — 40%. Nasze wychodźstwo przyczyniło się niewątpliwie w b. poważnym stopniu do odbudowy przemysłu niemieckiego w okresie przedwojennym.

W okresie powojennym, kiedy liczba naszego wychodźstwa do Niemiec zaczęła się zwiększać, Niemcy postanowiły zniszczone wojną światową rolnictwo odbudować przy pomocy własnych robotników. Okazało się jednak, że niemiecki robotnik miejski przeniesiony na rolę w 60 — 80% uciekał z powrotem do miasta. Realizowanie zamierzeń rządu niemieckiego odbudowy rolnictwa własnym robotnikiem, musiało być przerwane. Okres od 1921 — 1932 jest okresem o największym nasileniu emigracji do Niemiec. Umowa polsko - niemiecka stanowi do pewnego stopnia moment zwrotny w stosunkach z Niemcami. Mimo to w okresie od 1926 — 30 r. wyjechało około 362,6 tys. emigrantów; w latach 1931 — 35 już tylko 35,4 tys. Rok 1937 stanowi do pewnego stopnia moment zwrotny. Liczba wychodźców w tym roku zwiększa się do 12,2 tys. osób, a w r. 1938 dochodzi nawet do około 60 tys.*) osób.

Ruch wychodźczy do Niemiec w obydwu rozpatrywany okresach odznacza się tym, że początkowo nie miał nosić charakteru stałego. I w poważnej części posiadał charakter sezonowy. Emigrację stałą stanowią Polacy osiedli głównie w okregach przemysłowo-górniczych, westfalsko-nadreńskich i innych, poza tym Saksonia, Meklemburgia. Mały procent przypada na stałą emigrację rolną. W okresie drugim, powojennym wychodźstwo do Niemiec jest wyłącznie wychodźstwem sezonowym, przy czym w odróżnieniu od poprzedniego okresu nosi charakter ruchu zorganizowanego.

Wychoźstwo sezonowe do Niemiec posiada dobre i złe ostrony. Jak dawniej tak i obecnie opuszcza kraj element w sile wieku, zdrowy, o dużej przedsiębiorczości. Ludzie ci przeznaczani są do robót najcięż-

*) Dane Min. Op. Społ.

szych, przy czym traktowani są najgorzej. W szczególności na złe traktowanie bywają narażone kobiety. Często w polskim robotniku bywa poniżana jego godność narodowa. W odniesieniu do emigracji sezonowej nie można potwierdzić dawnych poglądów, że przynoszą do swego rodzinnego środowiska dodatnie wartości obcej kultury, można stwierdzić raczej coś wręcz odwrotnego. Do ujemnych stron emigracji sezonowej należy wliczyć również to, że stan gospodarstw w poszczególnych ośrodkach, z których się rekrutują wychodźcy, jest najczęściej gorszy niż innych, tym bardziej, że odpływ emigracji w czasach powojennych odbywa się z tych samych gospodarstw i z tych samych województw i powiatów.

Do stron dodatnich należało by zaliczyć w pierwszym rzędzie to, że wychodźcy

1. przywożą z sobą oszczędności,
2. zapoznają się z wyższą techniką rolną, hodowlaną i jej wynikami.

Sumując liczbę korzyści i strat pochodzących z emigracji dojdziemy niewątpliwie do wniosku, że społecznie i gospodarczo raczej tracimy niż zarabiamy. Biorąc pod uwagę chociażby tylko sumę złotych zapracowanych przez sezonowca w czasie jego pobytu na robotach, stwierdzić musimy, że około 300 Rm. a obecnie suma około 500 RM nie równoważy energii włożonej przez polskiego robotnika w gospodarkę niemiecką.

Jedną z najważniejszych spraw, bezpośrednio związaną z wychodźstwem jest, by oszczędności jego były mu doręczone. Na pozór wydaje się to sprawą całkowicie prostą, nieskomplikowaną. Przykłady z lat ubiegłych pouczają nas jednak, że sprawa ta nie jest tak łatwą. Bywały b. częste wypadki — szczególnie dotyczy to emigrantów przebywających w Stanach Zjednoczonych — że wychodźca, przekazując pieniądze do kraju za pośrednictwem obcego banku, tracił dorobek wielu nieraz lat. Podobne wypadki dotyczyły również sezonowców udających się do Niemiec. Zadania przekazywania oszczędności podjęła się P. K. O. Zostały utworzone specjalne kantory wymiany w miejscach, którędy odbywał się powrót wychodźców. Prócz tego sezonowcy mogli wpłacać do urzędów pocztowych sumy zaoszczędzone, które były przekazywane odbiorcom w kraju przez P. K. O.

Pozostała prócz tego do uregulowania sprawa kursu przeliczeniowego marki na złote polskie. Kurs, po jakim P. K. O. przelicza marki, należy uznać za korzystny dla emigranta. Tym bardziej korzyści te są widoczne, gdy weźmiemy pod uwagę dzisiejsze ograniczenia dewizowe. Za każde 100 RM. otrzymuje bowiem emigrant 212,01 zł, natomiast przy „wolnej sprzedaży“ otrzymałby 80, 85, lub 90 zł. Bywają wypadki, że emigrant przechodzi przez „zieloną granicę“. W tym wypadku zarobek jego zostaje zatrzymywany w Niemczech. P. K. O., stając w obronie interesów polskiego robotnika, windykowała w podobnych wypadkach jego należności.

Po stronie niemieckiej przesyłaniem oszczędności trudni się Bank Drezdeński, obsługujący całe Niemcy za wyjątkiem Brandenburgii, dla której przeznaczony jest Bank Słowiański. Obydwa są bankami dewizowymi. Bank Słowiański otrzymał przywilej przesyłania oszczędności polskich robotników rolnych na skutek starań z naszej strony. Z tego, co wyżej powiedziano, wynika, że Bank Słowiański, w porównaniu z Bankiem Drezdeńskim służy b. małej ilości emigrantów. Tymczasem jest rzeczą charakterystyczną, że sumy przesyłane za pośrednictwem Banku Słowiańskiego są bez porównania większe, wynosząc około 600 RM na robotnika. Należało by wnioskować, że płace robotników rolnych na terenie Brandenburgii są wyższe, niż w pozostałej części Niemiec. Istnieją nawet zarządzenia dewizowe (z dn. 1.VI.1938 r.), ustalające granicę maksymalną przy wysyłaniu pieniędzy z tego terytorium przez polskich robotników. Przepisy te ustalają sumę RM. 600 dla jednego robotnika, jeżeli przekazuje rodzina kwota powyższa odpowiednio może być zwiększona. Przepisy te były przyczyną w wielu wypadkach zatrzymywania przekazywania kwot. Kwota RM. 600 została obecnie podwyższona do RM 700 (około 15. XII.38 r.). Dla Banku Drezdeńskiego podobne ograniczenia nie istnieją. Zresztą w praktyce kwota przesyłana przez emigranta nie przekroczyła dotąd RM 600.

P. K. O. otrzymała w r. 1938 ponad 200 tys. pozycji przekazowych z obydwu niemieckich banków (ponad 170 tys. z Banku Drezdeńskiego i ponad 30 tys. z Banku Słowiańskiego). Tę liczbę przekazów reprezentuje około 60 tys. sezonowców. W r. 1937 liczba przekazów wyniosła około 35 tys. na ogólną cyfrę około 12 tys. wychodźców. Teoretyczne obliczenie i obserwacja wykazuje, że jedna osoba przekazuje 3 — 4 razy w czasie pobytu na robotach rolnych. Liczba tych przekazów w r. 1937 reprezentowała sumę około 4,5 mil. zł, podczas gdy w r. 1938 — około 27,0 mil. zł. Wzrost ogólny sumy pieniężnej jest widoczny przy porównaniu kwot 37 r. z 38 r. Uwzględnić tu musimy, że wzrost ten spowodowany został pięciokrotnie zwiększoną liczbą sezonowców do Niemiec.

Suma oszczędności sezonowców jest bądź co bądź dość wysoką i pewną rolę w binansie płatniczym odgrywać musi. Bez porównania rozmiar sum emigranckich w czasach przedwojennych posiadał o wiele większe znaczenie. Obliczano, że przed wojną suma netto oszczędności, pochodzących od emigrantów, wynosiła około 55 mil. dol., w tym samo wychodźtwo sezonowe do Niemiec dawało około 15 mil. dol. — ok. 60 mil. Mk.

Należy przewidywać, że w związku z rozmowami, ktre obecnie mają miejsce, rozmiar oszczędności w r. 1939 poważnie się zwiększy. Przy projektowanym wyjeździe 90 tys. osób należy przypuszczać, że ogólna kwota pieniężna, jaka przejdzie przez P. K. O., będzie wynosiła ponad 40 mil. zł.

Na przestrzeni trzech ostatnich lat rozmiar oszczędności i liczba wychodźców przedstawiałaby się następująco:

Rok	Liczba emigr.	Rozmiar oszcz.
1937	12 tys.	4,5 mil. zł
1938	60 tys.	27,0 mil. zł
1939	90 tys.	40,0 mil. zł.

Jest rzeczą charakterystyczną, że, jak już wyżej powiedziano, są pewne okręgi, z których stale, od początku emigracji rekrutują się sezonowcy. Jest kilka województw, które dają materiał emigracyjny.

Do nich należą: białostockie, kieleckie, krakowskie, poznańskie,, łódzkie, lwowskie. Częściowo przyzwyczajenie, następnie bliskość granicy, wreszcie bieda stanowią przyczynę emigracji z tych województw. Największe ośrodki emigracji znajdują się w powiatach: kieleckim, końskim, bocheńskim, brzeskim, dąbrowskim, łaskim, piotrkowskim, tureckim, żywieckim, kaliskim, konińskim, radomskowskim, sieradzkim, częstochowskim.

Specjalna sytuacja ma miejsce w powiecie wieluńskim. Przyjmując liczbę ludności dla powiatu wieluńskiego z r. 1931 oraz biorąc pod uwagę stan wychodźtwa w r. 1938, zauważymy, że sezonowcy stanowią 5,13% ogółu ludności powiatu. Oznacza to, że na dwadzieścia osób emigruje jedna, przy czym przeważają kobiety. Stosunek ten ma się jak 6:4. To samo zjawisko, a więc przewaga kobiet, jest widoczna we wszystkich powiatach.

mgr. Roman Ujma.

Notatki i uwagi

Ożywienie i kapitalizacja.

Na przestrzeni ostatnich paru lat mamy do zanotowania szereg posunięć natury prawnej, zmierzających świadomie do popierania lokat w bezpośredniej działalności gospodarczej.

Na pierwszym miejscu należy wymienić zespół ulg podatkowych dla działalności inwestycyjnej, skodyfikowanych w ustawie z dnia 9 kwietnia 1938 r. o ulgach inwestycyjnych (Dz. U. R. P. Nr 26, poz. 224). System ulg, skonstruowanych w tej ustawie, wychodzi z założenia równowagi rentowności po szczególnych rodzajów inwestycyj, zachwianej dotychczas przez uprzywilejowanie budownictwa mieszkaniowego, preferujące lokaty w budownictwie mieszkaniowym nad lokaty w inwestycjach przemysłowych. Wynikiem zachwiania tej równowagi było m. inn. szeroko stosowane budownictwo domów czynszowych przez zakłady przemysłowe, w tej, bardzo korzystnej i rentownej formie lokujące wypracowane przez siebie zysi. Zupełną nowością w polskim ustawodawstwie jest m. inn. wprowadzone we wspomnianej ustawie premiowanie pierwonabywców akcji i udziałów w spółkach z ogr. odpow., jeśli chodzi o nowozakładane przedsiębiorstwa. Premiowanie to polega na tym, że nabywca akcyj lub udziału w spółce z ogr. odpow. ma prawo potrącić cenę nabycia akcji lub udziału z dochodu podatkowego.

Następnie zwrócić należy uwagę na zmianę ustawy o podatku dochodowym, znoszącą podwójne opodatkowanie dywidendy (raz w spółce akcyjnej przez opodatkowanie dochodu tej spółki, drugi raz u posiadacza akcyj).

Do tej samej kategorii posunięć należy także zaliczyć projektowaną ustawę o spółkach udziałowych o kapitale zmiennym — formie pośredniej między spółkami z ograniczoną odpowiedzialnością a spółdzielniami—które w myśl uzasadnienia projektu mają być „instrumentem asocjacji drobnych kapitałów", utrudnionej w ramach dotychczasowych form prawnych spółki akcyjnej, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością czy spółdzielni, a także projekt ustawy o ograniczenie nadmiernych wynagrodzeń w przedsiębiorstwach, biorący w ochronę drobnych akcjonariuszy.

Korzystne na ogół kształtowanie się kursów papierów o zmiennym oprocentowaniu (akcyj) stanowi dodatkowy, ściśle gospodarczy czynnik kierowania kapitalizacji na rynek poza bankowy i poza prawie jedynie praktykowane dotąd lokaty w papierach o stałym oprocentowaniu (pożyczki państwowe, obligacje i listy zastawne). Wskaźnik kursów akcyj przemysłowych wynosił np. w grudniu ub. r. 49, a w 1937 — 39, 1936 — 29, 1935 — 22 (1928 — 100).

Zagadnienie form i kierunków kapitalizacji nie może być dla instytucyj kredytowych, w szczególności oszczędnościowych, obojętnym. Poza wszelkimi posunięciami polityki państwowej jest zjawiskiem stwierdzonym w normalnych warunkach gospodarczych, że w okresie zwyżkowej fali koniunktury, którą obecnie przeżywamy, formy kapitalizacji różniczkują się bardziej, że na skutek poprawy rentowności rosną lokaty w bezpośredniej działalności gospodarczej, bądź w formie pośredniej (m. inn. zwiększony popyt na akcję, czego wyrazem jest zwyżka kursów). W stosunku do tempa przyrostu dochodu społecznego prawdopodobnie tempo przyrostu wkładów w instytucjach kredytowych jest słabsze. Równocześnie wzrasta zapotrzebowanie na krdeyty, tak obrotowe jak i inwestycyjne, mimo rozszerzania się zjawiska tzw. samofinansowania z odrzucanych przez przedsiębiorstwa nadwyżek.

Z tego wszystkiego instytucje kredytowe — myślimy przede wszystkim o KKO — muszą wyciągnąć pewne wnioski, nie pozbawione znaczenia praktycznego. Jednostronność kierunków kapitalizacji w okresie kryzysu sprzyja na ogół, bezpośrednim, rozumie się wąsko pojętym interesom tych instytucyj. Okres ożywienia koniunkturalnego, okres koniecznej i uzasadnionej aktywności kredytowej szczególnie mocno wysuwa problem płynności środków operacyjnych instytucyj finansowych; zwiększone możliwości bezpośredniej i korzystnej z każdego punktu widzenia akcji kredytowej przy nie wzrastającym w tym samym tempie przyroście wkładów nakazują zachowanie szczególnej czujności i przezorności.

(sim)

Przyszłość Polski w drobnej i średniej wytwórczości.

Pan Minister Przemysłu i Handlu Antoni Roman narysował w przemówieniu, wygłoszonym na Komisji Budżetowej Senatu w dniu 17 lutego rb., program polityki rządowej w zakresie popierania drobnej i średniej wytwórczości i handlu. Pod pojęcie to zostały podciągnięte średnie i drobne zakłady

przemysłowe, drobny handel detaliczny, rzemiosło wraz chałupnictwem, przemysłem domowym i ludowym oraz rybołóstwo morskie.

Zespół środków polityki w zakresie popierania drobnej wytwórczości, której w programie rozbudowy i unarodowienia życia gospodarczego przypada czołowe miejsce, obejmuje szereg różnostronnych posunięć prawnych (np. projektowane zmiany w prawie patentowym, idące w kierunku poparcia rodzimej wynalazczości), organizacyjnych (organizacja zrzeszeń branżowych, samorząd rzemieślniczy i cechy), gospodarczych (zagadnienie dostępu do surowców w drobnym i średnim przemyśle), kredytowych (projekty ustawy o rejestrowym zastawie na maszynach i aparatach, o spółkach udziałowych o kapitale zmiennym, kredyty dla detalicznego kupiectwa, kasy bezprocentowe, kredyty za akcję przesiedleńczą dla kupców) oraz w zakresie kształcenia zawodowego.

Znaczenie mniejszej wytwórczości p. Minister Roman scharakteryzował w następujących słowach: „średnia i mała wytwórczość, pojęta najogólniej, powstając i rozrastając się na naszej ziemi, sprzyja w wysokim stopniu rozwojowi zasadniczych postulatów naszej gospodarki, jako to: 1) unarodowienie przedsiębiorczości, 2) walka z bezrobociem, 3) tworzenie racjonalnych dostaw obronnych, 4) tworzenie odpowiednich warunków dla powstawania specjalnej, zasadniczo ważnej wielkiej wytwórczości".

Także samorząd gospodarczy wziął na warsztat swych prac zagadnienia drobnej i średniej wytwórczości oraz handlu.

Zgodność poglądów co do omawianego zagadnienia jest pełna. Podchodząc czy od strony zagadnienia przeludnienia wsi, czy unarodowienia a więc usamodzielnienia życia gospodarczego Polski czy dalej od strony unowocześnienia struktury społecznej naszego narodu (stworzenie polskiego stanu średniego, upowszechnienie własności) czy wreszcie wzmocnienia potencjału gospodarczego kraju zawsze problem drobnej i średniej wytwórczości wystąpi jako jeden z czołowych w programie zagospodarowania Polski. Narysowany przez wicepremiera Kwiatkowskiego ideał równowagi gospodarczo - społecznej — 20 milionów ludności na roli, 20 milionów w zawodach pozarolniczych — wymaga gęstej sieci średnich i drobnych placówek gospodarczych. Nie jest to ideał ani nieosiągalny, ani zbyt odległy. Przed 50 laty Japonia miała ponad 80% ludności żyjącej z rolnictwa (a więc więcej niż u nas), obecnie niecałe 50%.

Dla tych nowych zadań twórczości gospodarczej powstają w polskim myśleniu korzystne przemiany: „nobilitacja" straganu i narzędzia rzemieślniczego, zahamowanie pędu młodzieży do zawodów „czystych mankietów", wzrost zainteresowania zagadnieniami gospodarczymi w społeczeństwie. Te przemiany następują nie bez wpływu świadomej polityki państwowej (np. rozbudowa średniego i niższego szkolnictwa zawodowego).

Rozbudowa średniego i drobnego przemysłu, rzemiosła i handlu wymaga, rzecz prosta, wielostronnych posunięć polityki państwowej w zakresie prawnym, polityki podatkowej, kartelowej, w zakresie inwestycyj publicznych (kapitalny dla rozbudowy tego typu wytwórczości problem elektryfikacji) i t. d. Do najważniejszych należy strona finansowa, dotychczas u nas nie rozwiązana.

W zagadnieniu finansowym odróżnić należy dwa momenty: zadania czynnika publicznego i rolę instytucyj normalnego, handlowego kredytu. Jak w wielu innych dziedzinach tak i tu pewne zadania, które z natury swej nadają się do rozwiązania na koszt ogólny, a więc przez czynnik publiczny (przede wszystkim Skarb Państwa) przerzuca się na normalne instytucje kredytowe. Należało by najpierw dokonać rozdziału tych zadań stosowanie do ich charakteru, a następnie ustalić formy i zakres współdziałania i uzupełniania się między obu czynnikami: publicznym i aparatem kredytowym. Inaczej w dalszym ciągu będziemy prawdopodobnie świadkami rekryminacyj, z jakimi np. rzemiosło występuje pod adresem KKO.

Komunalne kasy oszczędności, jako instytucje decentralistyczne, nastawione na opiekę finansową nad drobnymi i średnimi placówkami gospodarczymi, wreszcie jako instytucje użyteczności publicznej w pierwszym rzędzie predystynowane są do aktywnej roli w rozbudowie tego typu warsztatów. Roli tej nie będą mogły jednak rozwinąć bez oddzielenia od nich funkcji, z natury rzeczy przypadających czynnikowi publicznemu, a także bez nowego postawienia zagadnienia zabezpieczenia kredytów osobistych. *m.*

Ze Związku Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie

Posiedzenie Zarządu Związku KKO w Warszawie.

W dniu 18 lutego rb. odbyło się w Warszawie pod przewodnictwem prezesa Z. Chudzyńskiego posiedzenie Zarządu Związku Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie.

Sprawozdanie z działalności Związku złożyli *prezes Z. Chudzyński i dyr. K. Kohlmann* Omówili m. in. udział i stanowisko przedstawicieli Związku w pracach, prowadzonych przez Związek Związków KKO, nad projektami centralnych zrzeszeń samorządowych w sprawie zmiany przepisów o KKO. Stanowisko Związku w tej sprawie pokrywa się ze stanowiskiem kongresu KKO we Lwowie w ub. r. Następnie poinformowali o udziale przedstawicieli Związku w zebraniu porozumiewawczym publicznych instytucyj oszczędnościowych, o memoriale złożonym przez Związek do Ministerstwa Skarbu w sprawie sanacji KKO woj. poleskiego oraz o rozmowach pro-

wadzonych z Polskim Bankiem Komunalnym w sprawie zorganizowania centrali inkasowej.

Poza tym Zarząd powołał specjalną komisję dla sprawy zorganizowania zastępczego ubezpieczenia emerytalnego pracowników KKO, rozpatrzył projekt regulaminu kredytowego dla KKO oraz załatwił szereg spraw organizacyjnych Związku.

Kredyty na kupno siewników.

W sprawie powyższej Związek Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie wystosował do zrzeszonych kas okólnik Nr 3 z dn. 17.III. r. b. treści następującej:

„Skierowany do naszego Związku reskrypt Ministerstwa Skarbu z dnia 14 lutego r. b. Nr D. II. 32913/4/38 ustala warunki rozprowadzania przez KKO kredytów, przeznaczonych dla rolników na kupno siewników. Reskrypt ten brzmi jak następuje:

„W związku z akcją rozprowadzania kredytów za pośrednictwem komunalnych kas oszczędności na zakup siewników, Ministerstwo Skarbu komunikuje co następuje:

1) w akcji rozprowadzania kredytów dla rolników na zakup siewników, udział kas komunalnych będzie miał miejsce na tych terenach, na których inne instytucje kredytowe, jak spółdzielnie kredytowe i gminne kasy pożyczkowo - oszczędnościowe nie będą w stanie zaspokoić w dostatecznym stopniu potrzeb rolników, bądź wskutek małej siły kredytobiorczej tych instytucyj, lub ich niedostatecznej ilości, bądź niedogodnego dla kredytobiorców ich rozmieszczenia w terenie;

2) komunalne kasy oszczędności będą udzielały rolnikom pożyczek na część ceny kupna siewników na następujących warunkach:

a) termin trwania kredytu do 2 i pół lat, płatny w równych ratach półrocznych,

b) oprocentowanie dla dłużnika 4% w stosunku rocznym bez żadnych kosztów dodatkowych, z wyjątkiem kosztu blankietu wekslowego,

c) na zabezpieczenie kredytu — weksle lub skrypty dłużne wystawiane na termin płatności poszczególnych rat;

3) komunalne kasy oszczędności, które udzielą rolnikom wyżej omówionych kredytów, na warunkach wymienionych w pkt. 2-im z funduszów własnych — otrzymują od Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych dopłatę procentów od sumy przyznanych pożyczek wypłaconą jednorazowo z góry, w wysokości 4,25% w stosunku rocznym; w celu uzyskania bonifikat od kredytów finansowych z funduszów własnych, kasy powinny sporządzić imienne zestawienie udzielonych pożyczek, zawierające następujące dane: imię i nazwisko dłużnika, miejsce jego zamieszkania, sumę, datę udzielenia i termin zwrotu pożyczki, obliczenie należności bonifikacyjnej a 4,25% w stosunku rocznym za cały czas trwania pożyczki. Zestawienia te winny być przesyłane do Związku Gospodarczego Spółdzielni Rolniczo - Handlowych w Warszawie, ul. Szpitalna 5, który po ich zaświadczeniu przekaże je do Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych;

4) w razie przedterminowej spłaty kredytu, KKO zobowiązane są zwrócić pod adresem Państwowego Banku Rolnego na rachunek Ministerstwa Rolnictwa i R. R. stosunkową część uzyskanej z góry bonifikaty;

5) komunalne kasy oszczędności, które będą miały trudności w udzieleniu tego kredytu z funduszów własnych — będą mogły uzyskać na ten cel odpowiedni kredyt w P. B. R. oprocentowany nie wyżej, jak 1% w stosunku rocznym. Poza tym oprocentowaniem P. B. R. nie będzie pobierał żadnych innych kosztów z wyjątkiem porta, które w porozumieniu z P. B. R. zostało ustalone na 1 zł rocznie, bez względu na sumę kredytu pod warunkiem, że kredyt ten będzie zabezpieczony własnymi akceptami kasy, domicylowanymi na właściwe oddziały P. B. R.;

6) rolnicy starając się o kredyt na pokrycie części ceny kupna siewników (mianowicie nie wyżej ¾ tej ceny) nie będą wpłacali części gotówkowej jak poprzednio w komunalnej kasie oszczędności tylko wprost w spółdzielni rolniczo - handlowej. Kredytobiorca równocześnie z podpisaniem wekslu bądź skryptu dłużnego będzie podpisywał odpowiednie zlecenie dysponujące, aby gotówka z realizacji kredytu została przekazana przez kasę do Związku Gospodarczego Spółdzielni Rolniczo - Handlowych. Treść i forma zlecenia została uzgodniona przez Związek KKO i Związek Gospodarczy Spółdz. Roln. - Handl.;

7) kredytobiorca powinien się wylegitymować komunalnej kasie oszczędności, że posiada zaświadczenie izby rolniczej uprawniające go do nabycia siewnika na warunkach ulgowych. Przedstawienie tego zaświadczenia nie może jednak stanowić sugestii dla oceny zdolności kredytowej danego kandydata, o czym decyduje wyłącznie komunalna kasa oszczędności;

8) instytucje kredytowe winny przekazywać odpowiednie kwoty kredytów rozprowadzonych, pochodzących z funduszów zarówno P. B. R. jak własnych do Związku Gospodarczego Spółdzielni Rolniczo-Handlowych w Warszawie (za pośrednictwem P. B. R.) — zbiorowo jednak nie później, niż w 2 tygodnie od chwili otrzymanego zlecenia;

9) zasady powyższe ustala się odnośnie pożyczek udzielonych do dnia 1 stycznia 1940 r.

ZASTĘPCA DYREKTORA DEPARTAMENTU
(—) St. Sadkowski".

Podając powyższe do wiadomości jednocześnie spieszymy podkreślić, że koszty kredytów w Państwowym Banku Rolnym, ustalone w punkcie 5 przytoczonego reskryptu, obowiązują tylko w tym wypadku, gdy kredyt będzie zabezpieczony własnymi akceptami Kasy, przy czym koszty blankietów wekslowych, zamienianych w zasadzie co 6 miesięcy, będą obciążały Kasę, co należy uwzględnić w kalkulacji kosztów kredytu. W razie zaś wykorzystania przez Kasę kredytu w drodze dyskonta weksli uzyskanych od rolników—P. B. R. liczyć będzie dodatkowo damno, o ile weksle te nie będą domicylowane w miejscowości, w której znajduje się siedzibą oddziału P.B.R.

Z tych względów oraz mając na uwadze ustaloną w p-kcie 3 przytoczonego reskryptu dopłatę ze strony Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, jesteśmy zdania, że bardziej opłacalne będzie dla K. K. O. udzielanie kredytów na kupno siewników z funduszów własnych K. K. O.

Zaciąganie na sfinansowanie akcji siewnikowej kredytów w P. B. R. jest dozwolone jedynie po uprzednim uzyskaniu zezwolenia n/Związku, a to zgodnie z punktem 16 § 33 statutu K. K. O. Do wniosku o uzyskanie zezwolenia należy dołączyć:

1) uchwałę rady kasy upoważniającą dyrekcję do zaciągania kredytów;
2) sprawozdanie o dotychczasowej spłacalności kredytów siewnikowych udzielonych przez kasę w latach poprzednich, ze wskazaniem salda obecnego tych kredytów,oraz sumę zaległych rat, które w terminie nie zostały przez dłużników zapłacone.

Kasy, które nadesłały nam już wnioski o udzlelenie zezwolenia na zaciągnięcie w P. B. R. kredytów na siewniki zechcą w ciągu tygodnia bądź złożyć oświadczenie, że kredytów tych udzielać będą z własnych funduszów, względnie uzupełnić swe wnioski w myśl ustępu poprzedniego.

W związku z pktem 2 lit. b) przytoczonego wyżej reskryptu, oprocentowanie kredytów udzielonych przez kasę rolnikowi na zakup siewnika, bez względu na to czy kredyt został udzielony z funduszów własnych Kasy, czy też z funduszów pożyczonych w P. B. R. wynosić ma 4% w stos. rocznym. W razie jednak nie spłacenia przez dłużnika raty w umówionym terminie, kasie przysługuje prawo liczenia od zaległości stopy normalnej. I odwrotnie, w razie przedterminowej dokonanej przez dłużnika spłaty pożyczki, kasa jest obowiązana zwrócić Ministerstwu Rolnictwa i R. R. stosunkową część uzyskanej z góry bonifikaty".

Kronika ustawodawcza i sądowa

Ważniejsze ustawy i rozporządzenia ogłoszone w Dzienniku Ustaw w lutym 1939 r.

Dz. Ust. Nr 8,

poz. 44. Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z dn. 16 stycznia 1939 r. o ogłoszeniu jednolitego tekstu kodeksu postępowania karnego.

Dz. Ust. Nr 9,

poz. 54. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 stycznia 1939 r. o obowiązkach osób fizycznych i prawnych oraz władz i instytucji w dziedzinie przygotowania personelu obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w czasie pokoju.

Dz. Ust. Nr 11,

poz. 60. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dn. 3 lutego 1939 r. o umowach zbiorowych cukrowniczo - plantatorskich na okres kampanii 1939/40.

Dz. Ust. Nr 12,

poz. 65. Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 11 lutego 1939 r. o ustaleniu na rok 1939 wykazu imiennego nieruchomości podlegających przymusowemu wykupowi;

poz. 66. Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 11 lutego 1939 r. o ustaleniu planu parcelacyjnego na rok 1940;

poz. 67. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 23 stycznia 1939 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie utworzenia bezzwrotnych stypendiów dla studentów szkół wyższych;

poz. 68. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 25 stycznia 1939 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych o pasie granicznym.

Dz. Ust. Nr 14,

poz. 88. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dn. 14 lutego 1939 r. o komisjach nadzorczych nad obrotem zwierzętami gospodarskimi i drobiem, nad hurtowym obrotem mięsem oraz nad organizacją targowisk.

Spis alfabetyczny

a) Komunalnych Kas Oszczędności w dniu 1 stycznia 1939 r.

Spis niniejszy obejmuje 356 komunalnych kas oszczędności istniejących w Polsce w dniu 1 stycznia 1939 r. — w tym 4 kasy położone na terenie odzyskanych ziem Śląska Zaolziańskiego—oraz otwartą już w lutym 1939 r. nową Komunalną Kasę Oszczędności miasta Sosnowca. Ogólna liczba 357 kas jest większa od podanej w wykazie Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 1 stycznia 1939 r. o 4 kasy, a to wskutek nieuwzględnienia w wykazie Głównego Urzędu Statystycznego następujących kas: KKO. m. Sosnowca (otwarta po 1 styczniu 1939 r.), KKO. m. Kowla (w likwidacji), KKO. m. Goluba (w likwidacji), KKO. m. Podgórza (w likwidacji). W ogólnej liczbie 357 kas jest: 227 powiatowych, 125 miejskich, 4 związków międzykomunalnych, 1 wojewódzka.

Kasy położone w województwach: warszawskim, łódzkim, kieleckim, lubelskim, białostockim, wileńskim, nowogródzkim, poleskim i wołyńskim, w liczbie 123, należą do Związku Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie (Plac Napoleona 7); położone w województwach: poznańskim i pomorskim, w liczbie 118 — do Związku Komunalnych Kas Oszczędności w Poznaniu (ul. 27 Grudnia 8); położone w województwach: krakowskim, lwowskim, stanisławowskim, tarnopolskim, w liczbie 94 — do Związku Komunalnych Kas Oszczędności we Lwowie (ul. Halicka 21); kasy położone w województwie śląskim, w liczbie 22, należą do Związku Komunalnych Kas Oszczędności w Katowicach (ul. Piotra Skargi 2).

Siedziba Kasy	Nazwa Kasy (KKO. powiatu, miasta, zw. międzyk.)	Województwo (ew. i powiat)
1. Aleksandrów Kuj.	pow. Nieszawskiego	Pomorskie
2. Augustów	pow. Augustowskiego	Białostockie
3. Baranowicze	pow. Baranowickiego	Nowogródzkie
4. Będzin	pow. Będzińskiego	Kieleckie
5. Biała Krakowska	miasta Białej	Krakowskie
6. Biała Podlaska	pow. Bialskiego	Lubelskie
7. Biała Podl.*)	pow. Janowskiego	Lubelskie
8. Białystok	pow. Białostockiego	Białostockie
9. Biecz	miasta Biecza	Krakowskie (pow. Gorlice)
10. Bielsk Podlaski	pow. Bielskiego	Białostockie
11. Bielsko	miasta Bielska	Śląskie
12. Biłgoraj	pow. Biłgorajskiego	Lubelskie
13. Bochnia	zw. międzyk. w Bochni	Krakowskie
14. Bogumin	miasta Bogumina	Śląskie
15. Bojanowo	miasta Bojanowo	Poznańskie (pow. Rawicz)
16. Bolechów *)	miasta Bolechowa	Stanisławowskie
17. Borszczów	pow. Borszczowskiego	Tarnopolskie
18. Borysław	miasta Borysławia	Lwowskie
19. Bóbrka	pow. Bobreckiego	Lwowskie
20. Brasław	pow. Brasławskiego	Wileńskie
21. Brodnica	miasta Brodnicy	Pomorskie
22. Brodnica	pow. Brodnickiego	Pomorskie
23. Brody	pow. Brodzkiego	Tarnopolskie
24. Brok n/Bug.	miasta Broku	Białostockie (pow. Ostrów)
25. Brzesko	pow. Brzeskiego	Krakowskie
26. Brześć n/Bug.	pow. Brzeskiego	Poleskie
27. Brzeziny Ł.	pow. Brzezińskiego	Łódzkie
28. Brzeżany	pow. Brzeżańskiego	Tarnopolskie
29. Brzozów	pow. Brzozowskiego	Lwowskie
30. Buczacz	pow. Buczackiego	Tarnopolskie
31. Buk	miasta Buku	Poznańskie (p. Nowy Tomyśl)
32. Busko-Zdrój*)	miasta Buska	Kieleckie
33. Busk	pow. Stopnickiego	Kieleckie
34. Bydgoszcz	miasta Bydgoszczy	Pomorskie
35. Bydgoszcz	pow. Bydgoskiego	Pomorskie
36. Chełm Lub.	pow. Chełmskiego	Lubelskie
37. Chełmno	miasta Chełmna	Pomorskie
38. Chełmno	pow. Chełmińskiego	Pomorskie
39. Chełmża	miasta Chełmży	Pomorskie (pow. Toruń)
40. Chodzież	miasta Chodzieży	Poznańskie
41. Chodzież	pow. Chodzieskiego	Poznańskie
42. Chojnice	miasta Chojnic	Pomorskie
43. Chojnice	pow. Chojnickiego	Pomorskie
44. Chorzów	miasta Chorzowa	Śląskie
45. Chrzanów	pow. Chrzanowskiego	Krakowskie
46. Ciechanów	pow. Ciechanowskiego	Warszawskie
47. Ciechocinek*)	miasta Ciechocinka	Pomorskie
48. Cieszyn	miasta Cieszyna	Śląskie
49. Czarnków	miasta Czarnkowa	Poznańskie
50. Czarnków	pow. Czarnkowskiego	Poznańskie
51. Częstochowa	pow. Częstochowskiego	Kieleckie
52. Czortków	pow. Czortkowskiego	Tarnopolskie
53. Dąbrowa k/Tarn.	zw. międzyk. w Dąbrowie	Krakowskie
54. Dębica	pow. Dębickiego	Krakowskie
55. Dobromil	pow. Dobromilskiego	Lwowskie
56. Dolina	pow. Dolińskiego	Stanisławowskie
57. Drohiczyn P.	pow. Drohickiego	Poleskie
58. Drohobycz	miasta Drohobycza	Lwowskie
59. Drohobycz	pow. Drohobyckiego	Lwowskie
60. Dubno	pow. Dubieńskiego	Wołyńskie
61. Działdowo	miasta Działdowa	Pomorskie
62. Działdowo	pow. Działdowskiego	Pomorskie

*) W likwidacji.

Siedziba Kasy	Nazwa Kasy (KKO. powiatu, miasta, zw. międzyk.)	Województwo (ew. i powiat)
63. Frysztat	miasta Frysztatu	Śląskie
64. Garwolin	pow. Garwolińskiego	Lubelskie
65. Gdynia	miasta Gdyni	Pomorskie
66. Głębokie	pow. Dziśnieńskiego	Wileńskie
67. Gniew*)	miasta Gniew	Pomorskie
68. Gniezno	miasta Gniezna	Poznańskie
69. Gniezno	pow. Gnieźnieńskiego	Poznańskie
70. Golub*)	miasta Golub	Pomorskie
71. Gorlice	pow. Gorlickiego	Krakowskie
72. Gostynin	pow. Gostynińskiego	Warszawskie
73. Gostyń	pow. Gostyńskiego	Poznańskie
74. Górzno*)	miasta Górzna	Pomorskie
75. Grajewo	pow. Szczuczyńskiego	Białostockie
76. Grodno	pow. Grodzieńskiego	Białostockie
77. Grodzisk Maz.	pow. Błońskiego	Warszawskie
78. Grodzisk Pozn.	miasta Grodziska	Poznańskie (p. N. Tomyśl)
79. Gródek Jag.	pow. Gródeckiego	Lwowskie
80. Grójec	pow. Grójeckiego	Warszawskie
81. Grudziądz	miasta Grudziądza	Pomorskie
82. Grudziądz*)	pow. Grudziądzkiego	Pomorskie
83. Grybów	pow. Nowosandeckiego	Krakowskie
84. Horochów	pow. Horochowskiego	Wołyńskie
85. Horodenka	pow. Horodeńskiego	Stanisławowskie
86. Hrubieszów	pow. Hrubieszowskiego	Lubelskie
87. Inowrocław	miasta Inowrocławia	Pomorskie
88. Inowrocław	pow. Inowrocławskiego	Pomorskie
89. Jabłonków	miasta Jabłonkowa	Śląskie
90. Janów Lub.	pow. Janowskiego	Lubelskie
91. Jarocin	miasta Jarocina	Poznańskie
92. Jarocin	pow. Jarocińskiego	Poznańskie
93. Jarosław	miasta Jarosławia	Lwowskie
94. Jasło	miasta Jasła	Krakowskie
95. Jaworów	pow. Jaworowskiego	Lwowskie
96. Jędrzejów	pow. Jędrzejowskiego	Kieleckie
97. Jutrosin	miasta Jutrosina	Poznańskie (pow. Rawicz)
98. Kalisz	miasta Kalisza	Poznańskie
99. Kalisz	pow. Kaliskiego	Poznańskie
100. Kałusz	pow. Kałuskiego	Stanisławowskie
101. Kamień Koszyrski	pow. Koszyrskiego	Poleskie
102. Kamionka Strumił.	pow. Kamioneckiego	Tarnopolskie
103. Kartuzy	pow. Kartuskiego	Pomorskie
104. Katowice	miasta Katowic	Śląskie
105. Katowice	pow. Katowickiego	Śląskie
106. Kępno	pow. Kępińskiego	Poznańskie
107. Kęty	miasta Kęt	Krakowskie (pow. Biała)
108. Kielce	pow. Kieleckiego	Kieleckie
109. Kobryń	pow. Kobryńskiego	Poleskie
110. Kobylin	miasta Kobylina	Poznańskie
111. Kolbuszowa	pow. Kolbuszowskiego	Lwowskie
112. Koło	pow. Kolskiego	Poznańskie
113. Kołomyja	miasta Kołomyi	Stanisławowskie
114. Kołomyja	pow. Kołomyjskiego	Stanisławowskie
115. Konin	pow. Konińskiego	Poznańskie
116. Końskie	pow. Koneckiego	Kieleckie
117. Kopyczyńce	pow. Kopyczyńskiego	Tarnopolskie
118. Koronowo	miasta Koronowa	Pomorskie (p. Bydgoszcz)
119. Kosów	pow. Kosowskiego	Stanisławowskie
120. Kosów Poleski	pow. Kosowskiego	Poleskie
121. Kostopol	pow. Kostopolskiego	Wołyńskie
122. Kościan	miasta Kościan	Poznańskie
123. Kościan	pow. Kościańskiego	Poznańskie
124. Kościerzyna*)	pow. Kościerskiego	Pomorskie
125. Kowalewo*)	miasta Kowalewa	Pomorskie
126. Kowel*)	miasta Kowla	Wołyńskie
127. Kowel	pow. Kowelskiego	Wołyńskie
128. Kozienice	pow. Kozienickiego	Kieleckie
129. Koźmin*)	pow. Krotoszyńskiego	Poznańskie
130. Kraków	miasta Krakowa	Krakowskie
131. Kraków	pow. Krakowskiego	Krakowskie
132. Krasnystaw	pow. Krasnostawskiego	Lubelskie
133. Krosno	miasta Krosna	Lwowskie
134. Krosno	pow. Krośnieńskiego	Lwowskie
135. Krotoszyn	miasta Krotoszyna	Poznańskie
136. Krzemieniec	pow. Krzemienieckiego	Wołyńskie
137. Kutno	pow. Kutnowskiego	Warszawskie
138. Lesko	pow. Leskiego	Lwowskie
139. Leszno	miasta Leszna	Poznańskie
140. Leszno	pow. Leszczyńskiego	Poznańskie
141. Lida	pow. Lidzkiego	Nowogródzkie
142. Lidzbark	miasta Lidzbarka	Pomorskie (pow. Działdowo)
143. Limanowa	pow. Limanowskiego	Krakowskie
144. Lipno	pow. Lipnowskiego	Pomorskie
145. Lubaczów	pow. Lubaczowskiego	Lwowskie
146. Lubartów	pow. Lubartowskiego	Lubelskie
147. Lublin	pow. Lubelskiego	Lubelskie
148. Lubliniec	pow. Lublinieckiego	Śląskie
149. Lubliniec	miasta Lublińca	Śląskie
150. Luboml	pow. Lubomelskiego	Wołyńskie
151. Lwów	miasta Lwowa	Lwowskie
152. Lwów	pow. Lwowskiego	Lwowskie
153. Lwówek	miasta Lwówka	Poznańskie (p. N. Tomyśl)
154. Łańcut	pow. Łańcuckiego	Lwowskie
155. Łask	pow. Łaskiego	Łódzkie
156. Łęczyca	pow. Łęczyckiego	Łódzkie
157. Łobżenica	miasta Łobżenicy	Pomorskie
158. Łomża	pow. Łomżyńskiego	Białostockie
159. Łowicz	pow. Łowickiego	Warszawskie
160. Łódź	miasta Łodzi	Łódzkie
161. Łódź	pow. Łódzkiego	Łódzkie
162. Łuck*)	miasta Łucka	Wołyńskie
163. Łuck	pow. Łuckiego	Wołyńskie
164. Łuków	pow. Łukowskiego	Lubelskie
165. Łuniniec	pow. Łuninieckiego	Poleskie
166. Maków Maz.	pow. Makowskiego	Warszawskie

Siedziba Kasy	Nazwa Kasy (KKO. powiatu, miasta, zw. międzyk.)	Województwo (ew. i powiat)
167. Miechów	pow. Miechowskiego	Kieleckie
168. Mielec	pow. Mieleckiego	Krakowskie
169. Międzychód	miasta Międzychodu	Poznańskie
170. Międzychód	pow. Międzychodzkiego	Poznańskie
171. Mińsk Maz.	pow. Mińskiego	Warszawskie
172. Mława	pow. Mławskiego	Warszawskie
173. Mogilno	pow. Mogileńskiego	Poznańskie
174. Mołodeczno	pow. Mołodeckiego	Wileńskie
175. Mościska	pow. Mościskiego	Lwowskie
176. Mysłowice	miasta Mysłowic	Śląskie (pow. Katowice)
177. Myślenice	pow. Myślenickiego	Krakowskie
178. Nadwórna	pow. Nadworniańskiego	Stanisławowskie
179. Nakło n/Not.	miasta Nakła	Pomorskie (pow. Wyrzysk)
180. Nieśwież	pow. Nieświeskiego	Nowogródzkie
181. Nisko	pow. Niskiego	Lwowskie
182. Nowe Miasto n/Drwęcą	pow. Lubawskiego	Pomorskie
183. Nowogródek	pow. Nowogródzkiego	Nowogródzkie
184. Nowy Sącz	miasta Nowego Sącza	Krakowskie
185. Nowy Targ	pow. Nowotarskiego	Krakowskie
186. Nowy Tomyśl	pow. Nowotomyskiego	Poznańskie
187. Oborniki	pow. Obornickiego	Poznańskie
188. Odolanów	miasta Odolanowa	Poznańskie (pow. Ostrów)
189. Olkusz	związku międzyk. w Olkuszu	Kieleckie
190. Opalenica	miasta Opalenicy	Poznańskie (p. Nowy Tomyśl)
191. Opatów	pow. Opatowskiego	Kieleckie
192. Opoczno	pow. Opoczyńskiego	Kieleckie
193. Orłowa	miasta Orłowej	Śląskie
194. Ostrołęka	pow. Ostrołęckiego	Białostockie
195. Ostrów Maz.	pow. Ostrowskiego	Białostockie
196. Ostrów Wlkp.	miasta Ostrowa	Poznańskie
197. Ostrów Wlkp	pow. Ostrowskiego	Poznańskie
198. Oszmiana	pow. Oszmiańskiego	Wileńskie
199. Oświęcim	miasta Oświęcimia	Krakowskie (pow. Biała)
200. Pabianice	miasta Pabianic	Łódzkie (pow. Łask)
201. Pakość*)	miasta Pakości	Poznańskie
202. Pińczów	pow. Pińczowskiego	Kieleckie
203. Pińsk	pow. Pińskiego	Poleskie
204. Piotrków Tr.	pow. Piotrkowskiego	Łódzkie
205. Pleszew	miasta Pleszewa	Poznańskie (pow. Jarocin)
206. Płock	pow. Płockiego	Warszawskie
207. Płońsk	pow. Płońskiego	Warszawskie
208. Pniewy	miasta Pniew	Poznańskie (pow. Szamotuły)
209. Pobiedziska	miasta Pobiedzisk	Poznańskie (pow. Poznań)
210. Podgórze*)	miasta Podgórza	Pomorskie
211. Podhajce	pow. Podhajeckiego	Tarnopolskie
212. Poniec	miasta Ponieca	Poznańskie (pow. Gostyń)
213. Postawy	pow. Postawskiego	Wileńskie
214. Poznań	miasta Poznania	Poznańskie
215. Poznań	pow. Poznańskiego	Poznańskie
216. Prużana	pow. Prużańskiego	Poleskie
217. Przasnysz	pow. Przasnyskiego	Warszawskie
218. Przemyśl	miasta Przemyśla	Lwowskie
219. Przemyśl	pow. Przemyskiego	Lwowskie
220. Przemyślany	pow. Przemyślańskiego	Tarnopolskie
221. Przeworsk	pow. Przeworskiego	Lwowskie
222. Pszczyna	pow. Pszczyńskiego	Śląskie
223. Puck	miasta Pucka	Pomorskie (pow. Morski)
224. Puławy	pow. Puławskiego	Lubelskie
225. Pułtusk	pow. Pułtuskiego	Warszawskie
226. Radom	pow. Radomskiego	Kieleckie
227. Radomsko	pow. Radomskowskiego	Łódzkie
228. Radzyń Podl.	pow. Radzyńskiego	Lubelskie
229. Rakoniewice	miasta Rakoniewic	Poznańskie (pow. Wolsztyn)
230. Rawa Maz.	pow. Rawskiego	Warszawskie
231. Rawa Ruska	pow. Rawskiego	Lwowskie
232. Rawicz	miasta Rawicza	Poznańskie
233. Rawicz	pow. Rawickiego	Poznańskie
234. Rogoźno	miasta Rogoźna	Poznańskie (pow. Oborniki)
235. Rohatyn	pow. Rohatyńskiego	Stanisławowskie
236. Równe Woł.	pow. Rówieńskiego	Wołyńskie
237. Rudki	pow. Rudeckiego	Lwowskie
238. Rybnik	miasta Rybnika	Śląskie
239. Rybnik	pow. Rybnickiego	Śląskie
240. Rymanów	miasta Rymanowa	Lwowskie (pow. Sanok)
241. Rypin	pow. Rypińskiego	Pomorskie
242. Rzeszów	miasta Rzeszowa	Lwowskie
243. Sambor	miasta Sambora	Lwowskie
244. Sambor	pow. Samborskiego	Lwowskie
245. Sandomierz	pow. Sandomierskiego	Kieleckie
246. Sanok	pow. Sanockiego	Lwowskie
247. Sanok	miasta Sanoka	Lwowskie
248. Sarny	pow. Sarneńskiego	Wołyńskie
249. Sądowa Wisznia	miasta Sąd. Wiszni	Lwowskie (pow. Mościska)
250. Sępolno	pow. Sępoleńskiego	Pomorskie
251. Siedlce	związku międzyk. w Siedlcach	Lubelskie
252. Sieradz	pow. Sieradzkiego	Łódzkie
253. Sieraków*)	miasta Sierakowa	Poznańskie
254. Sierpc	pow. Sierpeckiego	Warszawskie
255. Skałat	pow. Skałackiego	Tarnopolskie
256. Skarszewy*)	miasta Skarszew	Pomorskie
257. Skierniewice	pow. Skierniewickiego	Warszawskie
258. Skoczów	miasta Skoczowa	Śląskie
259. Słonim	pow. Słonimskiego	Nowogródzkie
260. Sochaczew	pow. Sochaczewskiego	Warszawskie
261. Sokal	miasta Sokala	Lwowskie
262. Sokal	pow. Sokalskiego	Lwowskie
263. Sokołów Podl.	pow. Sokołowskiego	Lubelskie
264. Sokółka	pow. Sokólskiego	Białostockie

*) W likwidacji.

Siedziba Kasy	Nazwa Kasy (KKO. powiatu, miasta, zw. międzyk.)	Województwo (ew. i powiat)
265. Solec Kujaw.	miasta Solca	Pomorskie (p. Bydgoszcz)
266. Sosnowiec**	miasta Sosnowca	Kieleckie
267. Stanisławów	miasta Stanisławowa	Stanisławowskie
268. Stanisławów	pow. Stanisławowskiego	Stanisławowskie
269. Starogard	miasta Starogardu	Pomorskie
270. Starogard	pow. Starogardzkiego	Pomorskie
271. Stolin	pow. Stolińskiego	Poleskie
272. Stołpce	pow. Stołpeckiego	Nowogródzkie
273. Strumień	miasta Strumienia	Śląskie (pow. Bielsko)
274. Stryj	miasta Stryja	Stanisławowskie
275. Stryj	pow. Stryjskiego	Stanisławowskie
276. Strzyżów	miasta Strzyżowa	Lwowskie (pow. Rzeszów)
277. Sulejów	miasta Sulejowa	Łódzkie (pow. Piotrków)
278. Sulmierzyce *)	miasta Sulmierzyc	Poznańskie (pow. Ostrów)
279. Suwałki	pow. Suwalskiego	Białostockie
280. Szamotuły	miasta Szamotuł	Poznańskie
281. Szamotuły	pow. Szamotulskiego	Poznańskie
282. Szczuczyn k/Lidy	pow. Szczuczyńskiego	Nowogródzkie
283. Szubin	pow. Szubińskiego	Pomorskie
284. Śmigiel	miasta Śmigiel	Poznańskie (pow. Kościan)
285. Śniatyń	pow. Śniatyńskiego	Stanisławowskie
286. Śniatyń	miasta Śniatynia	Stanisławowskie
287. Śrem	miasta Śremu	Poznańskie
288. Śrem	pow. Śremskiego	Poznańskie
289. Środa	miasta Środy	Poznańskie
290. Środa	pow. Środzkiego	Poznańskie
291. Świecie n/W	miasta Świecia	Pomorskie
292. Świecie n/W.	pow. Świeckiego	Pomorskie
293. Święciany	pow. Święciańskiego	Wileńskie
294. Świętochłowice	pow. Świętochłowickiego	Śląskie
295. Tarnobrzeg	pow. Tarnobrzeskiego	Lwowskie
296. Tarnopol	miasta Tarnopola	Tarnopolskie
297. Tarnopol	pow. Tarnopolskiego	Tarnopolskie
298. Tarnowskie Góry	miasta Tarnowskich Gór	Śląskie
299. Tarnowskie Góry	pow. Tarnogórskiego	Śląskie
300. Tarnów	miasta Tarnowa	Krakowskie
301. Tczew	miasta Tczewa	Pomorskie
302. Tczew	pow. Tczewskiego	Pomorskie
303. Tłumacz	pow. Tłumackiego	Stanisławowskie
304. Tomaszów L.	pow. Tomaszowskiego	Lubelskie
305. Tomaszów Maz.	miasta Tomaszowa	Łódzkie (pow. Brzeziny)
306. Toruń	miasta Torunia	Pomorskie
307. Toruń	pow. Toruńskiego	Pomorskie
308. Toruń	Pomorska Wojewódzka KKO.	Pomorskie
309. Trembowla	pow. Trembowelskiego	Tarnopolskie
310. Trzemeszno	miasta Trzemeszna	Poznańskie (pow. Mogilno)
311. Tuchola *)	miasta Tucholi	Pomorskie
312. Tuchola	pow. Tucholskiego	Pomorskie
313. Turek	pow. Tureckiego	Poznańskie
314. Turka n/Stryjem	pow. Turczańskiego	Lwowskie
315. Wadowice	pow. Wadowickiego	Krakowskie
316. Warszawa	miasta st. Warszawy	m. st. Warszawa
317. Warszawa	pow. Warszawskiego	m. st. Warszawa
318. Wąbrzeźno	miasta Wąbrzeźna	Pomorskie
319. Wąbrzeźno	pow. Wąbrzeskiego	Pomorskie
320. Wągrowiec	pow. Wągrowieckiego	Poznańskie
321. Wejherowo	miasta Wejherowa	Pomorskie
322. Wejherowo	pow. Morskiego	Pomorskie
323. Węgrów	pow. Węgrowskiego	Lubelskie
324. Wieluń	pow. Wieluńskiego	Łódzkie
325. Wierzbnik	pow. Iłżeckiego	Kieleckie
326. Wilejka	pow. Wilejskiego	Wileńskie
327. Wilno	miasta Wilna	Wileńskie
328. Włocławek	miasta Włocławka	Pomorskie
329. Włocławek	pow. Włocławskiego	Pomorskie
330. Włodawa	pow. Włodawskiego	Lubelskie
331. Włodzimierz Woł.	pow. Włodzimierskiego	Wołyńskie
332. Włoszczowa	pow. Włoszczowskiego	Kieleckie
333. Wodzisław	miasta Wodzisławia	Śląskie (pow. Rybnik)
334. Wolsztyn	miasta Wolsztyna	Poznańskie
335. Wolsztyn	pow. Wolsztyńskiego	Poznańskie
336. Wołkowysk	pow. Wołkowyskiego	Białostockie
337. Wołożyn	pow. Wołożyńskiego	Nowogródzkie
338. Wronki *)	miasta Wronki	Poznańskie
339. Września	miasta Wrześni	Poznańskie
340. Września	pow. Wrzesińskiego	Poznańskie
341. Wyrzysk	pow. Wyrzyskiego	Pomorskie
342. Wysokie Maz	pow. Wysoko-Mazow.	Białostockie
343. Zaleszczyki	pow. Zaleszczyckiego	Tarnopolskie
344. Zamość	pow. Zamojskiego	Lubelskie
345. Zawiercie	pow. Zawierciańskiego	Kieleckie
346. Zbaraż	pow. Zbaraskiego	Tarnopolskie
347. Zbąszyń	miasta Zbąszynia	Poznańskie (p. Nowy Tomyśl)
348. Zborów	pow. Zborowskiego	Tarnopolskie
349. Zdołbunów	pow. Zdołbunowskiego	Wołyńskie
350. Zduny	miasta Zdun	Poznańskie (p. Krotoszyn)
351. Złoczów	miasta Złoczowa	Tarnopolskie
352. Złoczów	pow. Złoczowskiego	Tarnopolskie
353. Żnin	pow. Żnińskiego	Poznańskie
354. Żory	miasta Żor	Śląskie (pow. Rybnik)
355. Żółkiew	pow. Żółkiewskiego	Lwowskie
356. Żydaczów	pow. Żydaczowskiego	Stanisławowskie
357. Żywiec	miasta Żywca	Krakowskie

*) W likwidacji.
**) Uruchomiono po 1 stycznia 1939 r.

b) Spis oddziałów, zbiornic (wpłatni) i zakładów zastawniczych K. K. O. na 1. I. 1939 r.

Siedziba	Przynależność do K. K. O.	Rodzaj	Województwo
1. Barcin	pow. Szubińskiego	zbiornica	Pomorskie
2. Bełchatów	pow. Piotrkowskiego	oddział	Łódzkie
3. Bielszowice	pow. Katowickiego	wpłatnia	Śląskie
4. Bieruń Stary	pow. Pszczyńskiego	wpłatnia	Śląskie
5. Błaszki	pow. Kaliskiego	zbiornica	Poznańskie
6. Błonie	pow. Błońskiego	oddział	Warszawskie
7. Bochnia	zw. międzyk. w Bochni	zakł. zastawn.	Krakowskie
8. Bogumin Dworzec	miasta Cieszyna	kant. wym.	Śląskie
9. Bogumin Nowy	miasta Bogumina	oddział	Śląskie
10. Bohorodczany	pow. Stanisławowskiego	oddział	Stanisławowskie
11. Brusy	pow. Chojnickiego	oddział	Pomorskie
12. Brwinów	pow. Błońskiego	oddział	Warszawskie
13. Brześć Kuj.	pow. Włocławskiego	oddział	Pomorskie
14. Brzeziny Śl.	pow. Świętochłowickiego	wpłatnia	Śląskie
15. Brzeżany	pow. Brzeżańskiego	zakł. zast.	Tarnopolskie
16. Bydgoszcz	miasta Bydgoszczy	zakł. zast.	Pomorskie
17. Chocz	pow. Kaliskiego	zbiornica	Poznańskie
18. Cieszyn Zach.	miasta Cieszyna	oddział	Śląskie
19. Chwaszczyn	pow. Morskiego	wpłatnia	Pomorskie
20. Chylonia	miasta Gdyni	oddział	Pomorskie
21. Ciechocinek	pow. Nieszawskiego w Aleksandrowie	oddział	Pomorskie
22. Czeków	pow. Kaliskiego	zbiornica	Poznańskie
23. Czeladź	pow. Będzińskiego	oddział	Kieleckie
24. Czersk	pow. Chojnickiego	oddział	Pomorskie
25. Dąbrowa Górn.	pow. Będzińskiego	oddział	Kieleckie
26. Dobrzyń	pow. Lipnowskiego	zbiornica	Pomorskie
27. Gdynia	miasta Gdyni	zbiornica na dworcu kolej.	Pomorskie
28. Gdynia	miasta Gdyni	zbiornica: Hala Targowa	Pomorskie
29. Gdynia	miasta Gdyni	kantor wym. w porcie	Pomorskie
30. Gdynia	miasta Gdyni	kantor wym. na dworcu	Pomorskie
31. Gniew	pow. Tczewskiego	zbiornica	Pomorskie
32. Godziesze	pow. Kaliskiego	zbiornica	Poznańskie
33. Góra Kalwaria	pow. Grójeckiego	oddział	Warszawskie
34. Iłża	pow. Iłżeckiego	oddział	Kieleckie
35. Janów	pow. Katowickiego	wpłatnia	Śląskie
36. Jasło	miasta Jasła	zakł. zast.	Krakowskie
37. Jastarnia	pow. Morskiego	wpłatnia	Pomorskie
38. Jeziorna	pow. Warszawskiego	oddział	Warszawskie
39. Jurata	pow. Morskiego	ekspozytura	Pomorskie
40. Kamień	pow. Sępoleńskiego	oddział	Pomorskie
41. Karsin	pow. Chojnickiego	zbiornica	Pomorskie
42. Karwina	miasta Cieszyna	oddział	Śląskie
43. Kcynia	pow. Szubińskiego	oddział	Pomorskie
44. Kiszków	pow. Gnieźnieńskiego	oddział	Poznańskie
45. Kochłowice	pow. Katowickiego	wpłatnia	Śląskie
46. Kołomyja	miasta Kołomyi	zakł. zast.	Stanisławowskie
47. Konarzyny	pow. Chojnickiego	zbiornica	Pomorskie
48. Kościerzyna	pow. Chojnickiego	oddział	Pomorskie
49. Koźminek	pow. Kaliskiego	zbiornica	Poznańskie
50. Kraków	miasta Krakowa	zbiornica: Kraków - Podgórze	Krakowskie
51. Kraków	miasta Krakowa	zakł. zast.	Krakowskie
52. Krynica	pow. Krakowskiego	oddział	Krakowskie
53. Lipiny Śl.	pow. Świętochłowickiego	wpłatnia	Śląskie
54. Lubawa	pow. Lubawskiego w Nowym Mieście	oddział	Pomorskie
55. Lwów	miasta Lwowa	oddział I: ul. Gródecka	Lwowskie
56. Lwów	miasta Lwowa	oddział II: ul. Żółkiewska	Lwowskie

Siedziba	Przynależność do K. K. O.	Rodzaj	Województwo
57. Lwów	miasta Lwowa	oddział III	Lwowskie
58. Lwów	miasta Lwowa	zakł. zast.	Lwowskie
59. Łabiszyn	pow. Szubińskiego	zbiornica	Pomorskie
60. Łódź	miasta Łodzi	oddział: ul. Pomorska 3.	Łódzkie
61. Łódź	miasta Łodzi	oddział: pl. Reymonta 1/2	Łódzkie
62. Mała Dąbrówka	pow. Katowickiego	wpłatnia	Śląskie
63. Międzyrzec Podl.	pow. Radzyńskiego	oddział	Lubelskie
64. Mikołów	pow. Pszczyńskiego	oddział	Śląskie
65. Milanowek	pow. Błońskiego	oddział	Warszawskie
66. Mosin	pow. Śremskiego	oddział	Poznańskie
67. Nowa Wieś	pow. Katowickiego	wpłatnia	Śląskie
68. Nowe	pow. Świeckiego	oddział	Pomorskie
69. Nowy Bytom	pow. Świętochłowickiego	wpłatnia	Śląskie
70. Nowy Dwór	pow. Warszawskiego	oddział	Warszawskie
71. Nowy Sącz	miasta Nowego Sącza	zakł. zast.	Krakowskie
72. Odolanów	pow. Ostrowskiego	oddział	Poznańskie
73. Ołyka	pow. Łuckiego	oddział	Wołyńskie
74. Orłowo Morskie	miasta Gdyni	oddział	Pomorskie
75. Orzegów	pow. Świętochłowickiego	wpłatnia	Śląskie
76. Ostrowiec n/Kam.	pow. Opatowskiego	oddział	Kieleckie
77. Ostrzeszów	pow. Kępińskiego	oddział	Poznańskie
78. Ozorków	pow. Łęczyckiego	oddział	Łódzkie
79. Piaseczno	pow. Warszawskiego	oddział	Warszawskie
80. Piekary Śl.	pow. Świętochłowickiego	oddział	Śląskie
81. Pleszew	pow. Jarocińskiego	oddział	Poznańskie
82. Poznań	miasta Poznania	oddział: 27 Grudnia 19	Poznańskie
83. Poznań	miasta Poznania	oddział: Focha 50	Poznańskie
84. Poznań	miasta Poznania	oddział: Górna Wilda 71	Poznańskie
85. Poznań	miasta Poznania	oddział: Rzeźnia i Targowica	Poznańskie
86. Pruszków	pow. Warszawskiego	oddział	Warszawskie
87. Przemyśl	miasta Przemyśla	zakł. zast.	Lwowskie
88. Puck	pow. Morskiego	oddział	Pomorskie
89. Rabka	pow. Nowotarskiego	zbiornica	Krakowskie
90. Ropczyce	pow. Dębickiego	oddział	Krakowskie
91. Rozwadów	pow. Tarnobrzeskiego	oddział	Lwowskie
92. Rożyszcze	pow. Łuckiego	oddział	Wołyńskie
93. Ruda Śl.	pow. Świętochłowickiego	wpłatnia	Śląskie
94. Rumia - Zagórze	pow. Morskiego	wpłatnia	Pomorskie
95. Siemianowice	pow. Katowickiego	wpłatnia	Śląskie
96. Sieraków	pow. Międzychodzkiego	zbiornica	Poznańskie
97. Skarżysko - Kamienna	pow. Koneckiego	oddział	Kieleckie
98. Stalowa Wola *)	pow. Niskiego	oddział	Lwowskie
99. Stanisławów	miasta Stanisławowa	zakł. zast.	Stanisławowskie
100. Starachowice	pow. Iłżeckiego	zbiornica	Kieleckie
101. Staszów **)	pow. Sandomierskiego	oddział	Kieleckie
102. Strzelno	pow. Mogileńskiego	oddział	Poznańskie
103. Szczebrzeszyn	pow. Zamojskiego	oddział	Lubelskie
104. Szopienice	pow. Katowickiego	wpłatnia	Śląskie
105. Śmigiel	pow. Kościańskiego	oddział	Poznańskie
106. Tarnopol	miasta Tarnopola	zakł. zast.	Tarnopolskie
107. Tarnów	miasta Tarnowa	zakł. zast.	Krakowskie
108. Trzyniec	miasta Cieszyna	oddział	Śląskie
109. Turmont	pow. Brasławskiego	kantor wym.	Wileńskie
110. Tuszyn	pow. Łódzkiego	oddział	Łódzkie
111. Uniejów	pow. Tureckiego	oddział	Poznańskie
112. Ujście	pow. Chodzieskiego	zbiornica	Poznańskie
113. Ustroń	miasta Cieszyna	oddział	Śląskie

*) Oddział jeszcze nieuruchomiony

**) Uruchomiono po 1 stycznia 1939 r.

Siedziba	Przynależność do K. K. O.	Rodzaj	Województwo
114. Warszawa	m. st. Warszawy	oddział I: Bielańska 5	m. st. Warszawa
115. Warszawa	m. st. Warszawy	oddział II: Targowa 65	m. st. Warszawa
116. Warszawa	m. st. Warszawy	oddział III: Bagatela 14	m. st. Warszawa
117. Warszawa	m. st. Warszawy	oddział IV: Wolska 6	m. st. Warszawa
118. Wieleń	pow. Czarnkowskiego	wpłatnia	Poznańskie
119. Wielichowo	pow. Kościańskiego	oddział	Poznańskie
120. Wieliczka	pow. Krakowskiego	oddział	Krakowskie
121. Więcbork	pow. Sępoleńskiego	oddział	Pomorskie
122. Wilno	miasta Wilna	zakł. zast.	Wileńskie
123. Witkowo	pow. Gnieźnieńskiego	oddział	Poznańskie
124. Wołomin	pow. Warszawskiego	oddział	Warszawskie
125. Wronki	pow. Szamotulskiego	oddział	Poznańskie
126. Wyszków	pow. Pułtuskiego	oddział	Warszawskie
127. Zakopane	pow. Nowotarskiego	oddział	Krakowskie
128. Zbąszyń	miasta Zbąszynia	kantor wym. (na Dworcu)	Poznańskie
129. Zdołbunów	pow. Zdołbunowskiego	kantor wym.	Wołyńskie
130. Zduńska Wola	pow. Sieradzkiego	oddział	Łódzkie
131. Zelów **)	pow. Łaskiego	oddział	Łódzkie
132. Zgierz	pow. Łódzkiego	oddział	Łódzkie
133. Żychlin	pow. Kutnowskiego	oddział	Warszawskie
134. Żyrardów	pow. Błońskiego	oddział	Warszawskie

**) Uruchomiono po 1 stycznia 1939 r.

Kronika krajowa

Nowe oddziały KKO.

Otwarto dwa nowe oddziały: w Zelowie przez KKO pow. Łaskiego i w Żychlinie przez KKO pow. Kutnowskiego (o czym piszemy osobno). Poza tym przewidziane jest otwarcie oddziału w Widzach przez KKO pow. Brasławskiego, w Kraśniku przez KKO pow. Janowskiego (Lub.), w Łodzi — III oddziału przez KKO m. Łodzi, w Aleksandrowie Łodz. przez KKO pow. Łódzkiego i w Staszowie przez KKO pow. Sandomierskiego.

Otwarcie oddziału K. K. O. pow. Kutnowskiego w Żychlinie.

W dniu 19 bm. odbyło się w Żychlinie uroczyste poświęcenie i otwarcie Oddziału K. K. O.

Jasny, dobrze prezentujący się lokal znajduje się w centrum miasta, przy placu Narutowicza. Drzwi wejściowe, ozdobione piękną antabą, na której widnieje wykuty monogram K. K. O., budzą zainteresowanie każdego przechodnia.

Artystycznie wykonane urządzenie wewnętrzne lokalu, gustowne rozmieszczenie umeblowania i estetyczne rozwiązanie oświetlenia, potęgują wrażenie i budzą zachwyt wśród osób zwiedzających lokal.

Uroczystość poświęcenia zaszczycili swą obecnością PP. wiceprezes Związku K. K. O. Bolesław Chomicz z Warszawy, dyrektorowie K. K. O. z Łodzi i z Łęczycy, starosta powiatowy Witold Pełczyński, poseł Eugeniusz Filipowicz, burmistrz m. Żychlina E. Dembowski oraz przedstawiciele różnych związków i organizacyj. Tłumy obywateli z miasta i okolicy — po skończonym nabożeństwie w kościele — wzięły udział w tej uroczystości. Poświęcenia lokalu dokonał ks. dziekan Osiński.

Po poświęceniu w podniosłym przemówieniu okolicznościowym ks. dziekan wyraził swoje głębokie zadowolenie z racji powstania nowej placówki, której działalność niewątpliwie przyczyni się do usprawnienia życia gospodarczego. Obecność Kasy na terenie m. Żychlina wpłynie na rozszerzenie idei oszczędzania wśród na ogół mało jeszcze uświadomionego pod tym względem społeczeństwa miejscowego. Następnie ks. dziekan przytoczył jaskrawy przykład zgubnych skutków bezcelowego trwonienia pieniędzy. Kończąc ks. dziekan złożył nowopowstałej placówce najszczersze życzenia szybkiego i pomyślnego rozwoju.

Z kolei przemówił burmistrz m. Żychlina p. Dembowski, w imieniu swym i miasta Żychlina, jako skupienia drobnych kupców, rzemieślników i rolników. Burmistrz z radością powitał powstanie nowej placówki, której naczelnym hasłem jest ułatwianie oszczędzania oraz wyciągania pomocnej ręki właśnie ku tym mniej zamożnym, a najbardziej potrzebującym pomocy K. K. O. Instytucja ta bowiem o znaczeniu wybitnie gospodarczym jest ze wszech miar godną poparcia i zrozumienia. Przemówienie swoje zakończył gorącym apelem do mieszkańców Żychlina, aby tłumnie wstępowali w szeregi ciułaczy.

Następnie zabrał głos wiceprezes Związku K. K. O. naczelny dyrektor K. K. O. pow Warszawskiego p. Bolesław Chomicz. Mówca skreślił działalność komunalnych kas od zarania ich powstania. Wspomniał również jak duże trudności kasy musiały pokonać podczas pracy organizacyjnej w początkowym okresie. Dzięki jednak niezłomnemu posta-

nowieniu oraz przewodniej idei jaka przyświeca podjętej działalności, kasy rozwinęły się dziś w najpoważniejsze instytucje bankowe w Polsce. Zasilanie przez K. K. O. społeczeństwa kredytami — o ile chodzi o pomoc udzieloną w gotówce, — przewyższało (r. 1937 — zł 604 miliony) nawet Bank Gospodarstwa Krajowego i banki akcyjne. Biorąc pod uwagę, że kredyty udzielane są przeważnie mniej zasobnym warstwom społeczeństwa, K. K. O. są dobrodziejstwem dla

drobnego kupca, rolnika, rzemieślnika. W zakończeniu swego przemówienia złożył wiceprezes Związku na ręce starosty p. Pełczyńskiego — przewodniczącego Rady K. K. O. oraz dyrektora K. K. O. p. W. Zawistowskiego i p. Dębickiego kierownika Oddziału — życzenia, aby nowa placówka wkrótce dorównała swej macierzy — K. K. O. w Kutnie.

W dalszym ciągu przemówił dyrektor K. K. O. powiatu Kutnowskiego p. W. Zawistowski, który dziękował przybyłym gościom za zaszczycenie uroczystości swą obecnością, a następnie podał w krótkim ujęciu historię działalności K. K. O. pow. Kutnowskiego.

Pracę Kasy istniejącej już 12 lat Dyrektor podzielił na dwa okresy: od chwili założenia Kasy do r. 1933 i od 1933 r. do chwili obecnej.

Rozwój Kasy scharakteryzował cyframi:

Wkłady i lokaty:

1936 r.	591.000 zł
1937 r.	810.000 „
1938 r.	1.070.000 „

Obroty Kasy:

1936 r.	18.400.000 „
1937 r.	26.700.000 „
1938 r.	38.800.000 „

Działalność kredytowa:

1936 r.	430.000 „
1937 r.	630.000 „
1938 r.	955.000 „

Aby umożliwić ludności, zamieszkałej we wschodniej części powiatu, korzystanie z udogodnień KKO otwarty został oddział w Żychlinie. Na zakończenie komunikat dyrektora o przeznaczeniu odpowiedniej sumy na dozbrojenie armii i na rzecz dzieci bezrobotnych m. Żychlina zamiast urządzenia przyjęcia obecni przyjęli gorącymi oklaskami.

Ostatni przemówił rolnik z Żychlina p. Lewandowski. W prostych, bezpośrednich słowach zwrócił się do społeczeństwa z gorącym apelem, aby najdrobniejsze nawet kwoty składało do KKO, gdyż w ciężkich chwilach, których wiele jest w naszym życiu, oszczędzone grosze wybawić nieraz mogą z licznych kłopotów.

Odczytano poza tym depesze gratulacyjne nadesłane przez: Dyrekcję Banku Polskiego, Oddział we Włocławku, Dyrektora Banku Gospodarstwa Krajowego Oddział we Włocławku i Dyrektora Wspólnej Pracy w Kutnie.

Przebieg całej uroczystości nadawany był przez megafon, wokół którego zgromadził się tłum publiczności, liczący kilka tysięcy osób.

Echa propagandy KKO w parlamencie.

W dyskusji w Senacie nad budżetem Ministerstwa Przemysłu i Handlu *sen. Barcikowski*, przemówienie swe na temat programu upowszechnienia prawa własności przez rozwój stanu średniego, rzemieślnika, kupca i przemysłowca zakończył następującym zwrotem: „Im więcej zbliżymy się do hasła, które figuruje nad KKO na rogu ul. Zgoda: „Polacy — bogaćcie się“ — tym lepiej się będzie działo w Polsce“ (chodzi o napis na gmachu KKO pow. Warszawskiego).

Białostocka Izba Rolnicza w sprawie gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych.

Rada Białostockiej Izby Rolniczej powzięła uchwałę w sprawie zakładania kas pożyczkowo - oszczędnościowych w punktach gdzie istnieją kasy Stefczyka. Rada uważa podobne dublowanie instytucyj za niewłaściwe i zwróciła się do Zarządu Izby, by przedsięwziął niezwłocznie kroki celem zahamowania organizowania gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych w punktach, gdzie działają spółdzielnie oszczędnościowo pożyczkowe, a natomiast zwrócił uwagę odpowiednim czynnikom na potrzeby organizowania gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych tam, gdzie nie ma żadnej instytucji kredytowej“.

Nowe projekty ustawowe w zakresie kredytów.

1. Wniesiony został przez Rząd do izb ustawodawczych projekt ustawy o pomocy Skarbu Państwa przy niektórych długoterminowych pożyczkach w listach zastawnych Państwowego Banku Rolnego. Projekt ten wiąże się z zapowiedzianą emisją 4½% listów zastawnych Państwowego Banku Rolnego serii II w wysokości 50 milionów zł w celu urucho-

mienia długoterminowych kredytów (25 lat) na spłaty rodzinne, na kupno gruntu z parcelacji oraz na inne cele, wynikające z potrzeb gospodarstw włościańskich. Annuitet od powyższych kredytów będzie wynosił 7,72% plus strata na kursie. Pomoc Skarbu Państwa polegać będzie na dopłacie w tej wysokości, by obsługa pożyczki wynosiła 5%. Ponadto projekt ustawy uprawnia Ministra Skarbu do pokrywania różnicy kursowej powstałej przy realizacji listów w całości lub w części. Obecnie zamierza się zapewnić kredytobiorcom kurs realizacyjny 90 za 100. W celu ustalenia równego anuitetu dla wszystkich pożyczek, udzielonych w listach zastawnych P. B. R., projekt przewiduje również odpowiednie dopłaty skarbu za dłużników, którzy otrzymali pożyczki w listach zastawnych emitowanych przed 1.I.1933 oraz w 4½% listach zastawnych I serii, w obu wypadkach gdy chodzi o nieruchomości do 100 ha. Obciążenie Skarbu z tytułu dopłaty wyniesie 2.786 tys. zł oraz jednorazowa dopłata do kursu od całej nowej emisji, pokrywająca różnicę między kursem realizacyjnym (86), a kursem, przy którym dłużnik otrzymuje kredyt (90) — 2 miln. zł.

2. Wpłynął również do Sejmu znany już w ogólnych zasadach rządowy projekt ustawy o rejestrowym zastawie na maszynach i aparatach [1]). Celem tego projektu jest stworzenie dla drobnej i średniej wytwórczości przemysłowej warunków dla korzystania z kredytu inwestycyjnego. Jak podkreśla uzasadnienie projektu „trudności kredytowe, na jakie napotyka akcja inwestycyjna drobnej i średniej wytwórczości przemysłowej, wynikają w znacznym stopniu z braku zabezpieczenia realnego kredytów po stronie drobnych i średnich przedsiębiorstw przemysłowych. Rzemieślnik, nakładca, a nawet drobny fabrykant nie przedstawiają częstokroć dla instytucyj wierzycielskich innych gwarancji poza gwarancją osobistą, która jest płynna i nieuchwytna. Wprowadzenie form prawnych, umożliwiających rzeczowe zabezpieczenie kredytów inwestycyjnych, ułatwi akcję inwestycyjną drobnej i średniej wytwórczości przemysłowej, stwarzając podstawy do ekspansji, mechanizacji i unowocześnienia metod produkcji tej wytwórczości".

3. Pos. Rączkowski złożył do Sejmu projekt noweli do rozporządzenia Prezydenta R. P. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych. Projekt ten wprowadza parę zmian natury formalnej, szereg nowych ulg stosowanych generalnie i sposoby likwidowania zadłużenia indywidualnego. Projekt przewiduje przedłużenie terminu na składanie wniosków w sprawie działów rodzinnych i obniżenia reszty ceny kupna ziemi oraz na składanie wniosków o wdrożenie postępowania układowego. M. in. na wniosek dłużnika lub wierzyciela, złożony do Banku Akceptacyjnego do dnia 30 czerwca 1942 r., niespłacony kapitał długu, objęty układem konwersyjnym, będzie rozłożony na równe raty płatne w okresie lat 25, poczynając od terminu płatności najbliższej raty od dnia złożenia wniosku.

Projektowane pogłębienie ulg generalnych idzie w kilku kierunkach. Przede wszystkim przedłuża się okres spłaty papierami wartościowymi długów rolniczych według dotychczasowego systemu na cały okres rozterminowania długu, a równocześnie tak samo przedłuża się możliwość odpowiedniej ulgowej spłaty przed terminem gotówką a to ze względu na to, że drobni rolnicy z trudem operują papierami wartościowymi.

Następnie projektuje się zniesienie ograniczenia możliwości konwertowania długów rolniczych na kredyt długoterminowy. Długi instytucyj wierzycielskich nieobjęte układami konwersyjnymi, będą traktowane na równi z długami zaciągniętymi na rynku niezorganizowanym. Uporządkowaniu też podlegają długi rolnicze z przed 1 lipca 1932 r. Dalej projektuje się uznać za straty te części długów, które będą umorzone na skutek przedterminowych spłat.

Podstawową częścią projektu są przepisy o uproszczonym postępowaniu układowym, dla drobnych gospodarstw wiejskich. Obejmą one przede wszystkim gospodarstwa, które są obciążone długami osadniczymi komasacyjnymi i melioracyjnymi. Uproszczone postępowanie likwidacyjne ma na celu parcelację względnie przekazanie w silniejsze finansowo ręce nadmiernie zadłużonych i gospodarczo biernych większych gospodarstw. Uproszczenie polega na zaniechaniu postępowania układowego i wprowadzenia państwowego Banku Rolnego jako gestora.

Wkłady w bankach państwowych i prywatnych.

Wkłady w bankach prywatnych (łącznie z rachunkami bieżącymi) osiągnęły na koniec 1938 r. sumę 702,5 miln. zł, a w bankach państwowych (bez lokat Skarbu Państwa) — 645,8 miln. zł.

Wkłady w bankach prywatnych, które po wielkim kryzysie w 1931 r., utrzymywały się na poziomie około 500 miln. zł, (1932 r. — 578,8 miln. zł, 1933 — 492,5 miln. zł, 1934 — 498,2 miln. zł, 1935 — 504,7 miln. zł, 1936 — 528,6 miln. zł) podniosły się w ostatnich dwóch latach szczególnie wydatnie, mianowicie w r. 1937 — do 617,7 miln. zł, a w r. 1938 do 702,5 miln. zł. Wprawdzie do poziomu wkładów w okresie przed kryzysem bankowym bankowość prywatna jeszcze się nie zbliżyła (na koniec 1930 r. wkłady w bankach prywatnych wynosiły 1117,3 miln. zł), nie mniej należy stwierdzić stosunkowo szybką regenerację bankowości prywatnej.

Wkłady w bankach państwowych (Państwowy Bank Rolny i Bank Gospodarstwa Krajowego, także łącznie z rachunkami bieżącymi, ale bez lokat Skarbu Państwa) wykazały w 1938 r. spadek z 723,2 miln. zł w końcu 1937 do 645,8 miln. zł w końcu ub. r.

Kredyty na spłaty rodzinne.

W celu przeciwdziałania na drodze gospodarczej nadmiernemu rozdrabnianiu drobnych gospodarstw rolnych z inicjatywy Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych został uruchomiony w listopadzie 1935 r. specjalny kredyt na spłaty rodzinne w początkowej wysokości 4 milj. złotych. Kredyt ten, podwyższony w następnych latach do 10 mil. zł, rozprowadza Państwowy Bank Rolny na zasadach ustalonych przez Ministerstwo Rolnictwa i R. R. Rozprowadzenie wspomnianego kredytu na dzień 1 listopada 1938 r. przedstawia się następująco: ogólny kontyngent wynosi kwotę zł 10.214.000, zapromesowano pożyczek 557 na kwotę 1.562.850 zł, wypłacono 2.398 pożyczek na kwotę zł 7.519.190 razem zapromesowana i wypłacono 2.955 pożyczek na kwotę zł 9.082.000. Z powyższego zestawienia widać, iż pozostaje jeszcze do rozprowadzenia 1.132.000 zł. Jeżeli zaś weźmiemy pod rozwagę trudności techniczne, na jakie napotyka się przy przyznaniu pożyczki (np. szacunek gospodarstwa w większości wypadków połączony ze zjazdem na grunt), można przyjąć, że podania petentów, którzy odpowiadają ustalonym dla tego kredytu warunkom (obszar gospodarstwa, uregulowany stan hipoteczny, dostateczne zabezpieczenie, cel pożyczki), raczej przekraczają w sumie wymienione 1.132.000 zł.

Największa suma udzielonych pożyczek przypada na woj. poznańskie (1.749.000 zł), pomorskie (1.393.800 zł), lubelskie (1.053.550 zł), warszawskie (998.250 zł), kieleckie (960.500 zł), śląskie (908.900 zł), krakowskie (670.850 zł) itd., naj-

---

1) Por. „Oszczędność" Nr 22 z 1938 r.

mniejsza zaś na woj. nowogródzkie (42.200 zł) i poleskie (39.200 zł).

Jak z powyższego widzimy, największe zapotrzebowanie wykazują woj. zachodnie. Przypisać to należy niewątpliwie samorodnemu zdrowemu wyczuciu społeczno - gospodarczemu, które na ziemiach zachodnich sprzyjało wytworzeniu się i utrzymaniu zdrowej struktury agrarnej i uchroniło je od gospodarczego i społecznego nieszczęścia nadmiernego rozdrobnienia i sproletaryzowania ludności wiejskiej.

Słuszne wydaje się, by z tego właśnie powodu skierowano baczniejszą uwagę na przeludnione woj. krakowskie. Przez finansowanie spłat rodzinnych w woj. krakowskim ożywia się tak chętnie widziana akcja osadnicza. Ludność ziemi krakowskiej chętnie wyrusza na teren woj. zachodnich, gdzie przy pomocy Państwa otrzymuje całkowicie urządzone gospodarstwo rolne o obszarze przeważnie 10 ha. W razie finansowania spłat rodzinnych na terenie woj. krakowskiego z łatwością może mieć zastosowanie obrót przelewowy. Państwowy Bank Rolny zamiast wręczać gotówkę dziedzicowi gospodarstwa, celem spłaty przez niego jednego z członków rodziny, kwotę tę zapisałby na konto ustępującego, a chcącego nabyć gospodarstwo rolne z parcelacji rządowej na poczet jego ceny kupna.

Akcja finansowania spłat rodzinnych w silniejszym niż dotychczas stopniu nabiera w czasie obecnej sesji parlamentarnej specjalnego znaczenia. Wiadomo bowiem, że w czasie ostatniej zwyczajnej sesji został zgłoszony projekt ustawy o państwowym funduszu kredytowym na spłaty rodzinne. Ponadto p. Minister Skarbu inż. E. Kwiatkowski na odbytej w ostatnich dniach czerwca rb. z przedstawicielami parlamentarnego Koła Rolników konferencji, będącej zakończeniem prac badawczych w dziedzinie zadłużenia rolnictwa, zapowiedział uruchomienie przez Rząd specjalnych kredytów długoterminowych dla średniego i drobnego rolnictwa ze specjalnym uwzględnieniem kredytu na spłaty rodzinne w celu zahamowania nadmiernego rozdrabniania gospodarstw rolnych*).

Stwierdzić należy, że myśl sworzenia stałego funduszu na spłaty rodzinne jest słuszna i celowa, zwłaszcza jeśli przyjmiemy, że zapotrzebowanie rolnictwa na ten kredyt jest znaczne i że w miarę dokonywanych inwestycyj w gospodarstwach rolnych ustawicznie będzie wzrastało. *R. G.*

Projekt centralnego banku rzemiosła.

Jak już na tym miejscu informowaliśmy samorząd rzemieślniczy lansuje projekt powołania do życia centralnej instytucji finansowej rzemiosła polskiego. W tym kierunku przemawiał m. in. pos. Jahoda - żółtowski, prezes Izby rzemieślniczej w Krakowie, na komisji Budżetowej Sejmu w dn. 6 lutego rb. (por. „Oszczędność" Nr 4 z rb., str. 78). Pan Minister Przemysłu i Handlu w przemówieniu wygłoszonym na Komisji Budżetowej Senatu w dn. 17 lutego rb., oświadczył, że możliwość zorganizowania takiego banku uważa „za ściśle związaną z powstaniem odpowiednio silnych jednostek organizacyjnych samego rzemiosła, bez tego bowiem stanie się taki bank zwykłą instytucją bankową, nie spełniającą właściwych, powierzonych mu zadań", przy czym samą ideę określił p. Minister jako „bardzo dobrą, odczuwamy bowiem w ogóle brak instytucji finansowej stanu średniego. Mamy bowiem świetną tradycję w związku z powyższą ideą. Myślę o nieprzeciętnym czynie przedwojennej Wielkopolski, w której powstał znany nam wszystkim Bank Spółek Zarobkowych, stanowiący niezaprzeczenie ośrodek, dokoła którego skupiało się życie gospodarcze stanu średniego tej prastarej części Rzplitej, rozwijając tak wybitnie miejscowy stan średni, że do dziś dnia służy on jako wielki motor ku wytworzeniu normalnego polskiego życia gospodarczego na wszystkich ziemiach Rzplitej".

*) Zapowiedź ta realizuje się: por. notatkę w niniejszym numerze p. t. „Nowe projekty ustawowe w zakresie kredytu".

Fundusz Rzemieślniczy.

W ramach prac Rządu nad podniesieniem drobnej wytwórczości zorganizowany został przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu Fundusz Rzemieślniczy, przeznaczony na kredyty inwestycyjne i obrotowe. W bieżącym roku budżetowym na Fundusz ten przeznaczona została kwota 100 tys. zł; taką samą preliminuje się na rok 1939/40.

Kasa Spółdzielcza dla Przemysłu Ludowego.

W oparciu o przepisy ustawy o popieraniu przemysłu ludowego zorganizowana została Kasa Spółdzielcza dla Przemysłu Ludowego, obracająca obecnie kapitałem ok. 700 tys. zł, która zasila działalność bazarów przemysłu ludowego i spółdzielnie kredytowe.

Całość zagadnienia przemysłu ludowego i domowego skoncentrowana jest w powołanej przed paru laty przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu Komisji dla Spraw Przemysłu Ludowego.

Zagadnienia finansowe i inne drobnej i średniej wytwórczości.

Samorząd gospodarczy (izby przemysłowo - handlowe) prowadzi prace nad zagadnieniem rozwoju średniej i drobnej wytwórczości. W tym zakresie Izba Przemysłowo - Handlowa w Krakowie przygotowała odpowiedni referat, który jako naczelny postulat wysuwa objęcie łączną, jednolitą i planową akcją całej drobnej i średniej wytwórczości, obejmującej rzemiosło, chałupnictwo, przemysł ludowy i domowy. Izba krakowska proponuje zorganizowanie przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu Rady do Spraw Średniej i Drobnej Wytwórczości z udziałem przedstawicieli zainteresowanych resortów, B. G. K., Funduszu Pracy, samorządów gospodarczych itd. Do zadań Rady należałaby akcja o charakterze organizacyjnym, wszelkie zaś sprawy związane z realizacją przejęłyby komisje regionalne. Akcja finansowania drobnej wytwórczości oparta byłaby o stały fundusz, który zastąpiłby różnolitość i dorywczość źródeł finansowych, zasilających obecnie drobną wytwórczość. Podstawą funduszu powinna być ustawa, określająca z góry wysokość dotacji i budżetu Skarbu Państwa. O zużytkowaniu funduszu i zasadach rozdziału kredytu decydowałaby projektowana rada, administrację bankową prowadziłby Bank Gosp. Krajowego. Zasadą naczelną akcji kredytowej winno być — zdaniem Izby Krakowskiej — udzielanie wyłącznie kredytów produkcyjnych, przy równomiernym uwzględnieniu potrzeb wszelkiego rodzaju warsztatów. Punkt ciężkości całej akcji powinien spoczywać na udostępnieniu kredytów przede wszystkim zdrowej inicjatywie prywatnej; winno się przy tym równomiernie uwzględniać istniejące potrzeby w zakresie kredytu inwestycyjnego i obrotowego. Poza tym samorząd gospodarczy zwraca uwagę na kwestię kształcenia zawodowego.

Izba Przemysłowo - Handlowa w Warszawie uruchomiła w swym biurze ośrodek badawczy i informacyjny o istniejących potrzebach kredytowych drobnej i średniej wytwórczości, jak i o możności wykorzystania właściwych źródeł kredytowych.

Wydawca: Samorządowy Instytut Wydawniczy sp. z o. o.

Drukarnia Samorządowego Instytutu Wydawniczego. Warszawa, ulica Miodowa Nr 6.

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI MIASTA ŁODZI W ŁODZI

BILANS ROCZNY NETTO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1938 R.

Stan czynny.

	W wal. obc. Zł	Zł	Zł
1. Kasa i sumy do dyspozycji			
a) gotowizna		151 839,75	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		189.764,16	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych		309.979,00	
d) pozostałość w innych K. K. O.			
e) bony inwestycyjne			651.582,91
2. Kupony			16.735,89
3. Waluty obce			
4. Papiery wartościowe			
a) bilety skarbowe			
b) papiery państwowe		365 536,44	
c) listy zastawne i obligacje		166.869,60	
d) obligacje związków komunalnych		75.905,75	
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udziały w Bankach Komunalnych		32.137,50	640.449,29
5. Banki i K. K. O. Loro			5.000.00
6. Banki i K. K. O. Nostro			239.204,00
7. Weksle zdyskontowane (436 kont)			3.641,364.03
8. Pożyczki wekslowe (1145 kont)			2.187.806,00
9. Weksle protestowane			
a) pochodzące z dysk. i poż. wekslowych (161 kont)		58.880.66	
b) pochodzące z innych kredytów (... k.)			58.880,66
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu			
a) zabezpieczone pap. wart. (5 kont)		1.239.193,00	
b) zabezpieczone hipoteką (6 kont)		126.567,00	
c) zabezpieczone innymi wart. (23 k.)		1.091.446.31	2.457.206,31
11. Pożyczki terminowe na zastaw			
a) papierów wart. i książeczek oszczędności (2136 kont)		1.066.252,37	
b) innych wartości			
c) pożyczki zakładu zastawniczego			1.066.252,37
13. Pożyczki hipoteczne (5 kont)			
12. Pożyczki na skrypty dłużne (... kont)			103.431,69
14. Należności z tyt. układów konwersyjnych zatwierdz. przez Komitet Konwersyjny Banku Akceptacyjnego (... k.)			
15. Odsetki zaległe			1.568,00
16. Nieruchomości			437.836,27
17. Ruchomości			1
18. Różne			64.324,96
19. Sumy przech. (rozliczenia międzyokr.)			23.820,10
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych		1	
b) za rok sprawozdawczy			1
Razem			11.595.464,48
21. Depozyty			9.896.946,39
22. Udzielone gwarancje			
23. Inkaso			663.950,67
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego			
26. Pokrycie Funduszu Emerytalnego			
Ogółem			22.156.361,54

Stan bierny.

	W wal. obc. Zł	Zł	Zł
1. Kapitał zakładowy			100 000,00
2. Fundusz zasobowy			104.143,15
3. Fundusze specjalne			
a)			
b)			
4. Fundusz wyrównawczy			11.295,95
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości			13.000,00
6. Wkłady oszczędnościowe instytucyj państwowych, samorządowych i innych prawno-publicznych			
a) bezterminowe (... kont)			
b) terminowe (... kont)			
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno - prywatnych			
a) bezterminowe (14224 kont)		4.956.095,35	
b) terminowe do 3-ch miesięcy (818 k.)		1.896.434,59	
c) terminowe ponad 3 miesiące i warunkowe (97 kont)		846.299.67	7.698.829,61
8. Rachunki bieżące (czekowe, przekazowe itp) (2 kont)		402 245,00	
a) lokaty instytucyj państw., samorz. i innych prawno - publ. (14 kont)		306.884,64	
b) osób fizycznych i prawno - prywatnych (663 kont)		1.604.896 66	2.314,026 30
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			5.648.00
10. Zobowiązania inkasowe			181.718,55
11. Redyskonto weksli			
a) w Banku Polskim		108.102.76	
b) w Bankach Państwowych		900,00	
c) w Bankach Komunalnych i K. K. O.			
d) w innych instytucjach kredytowych			109.002,76
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptac.			
13. Zastaw papierów wartościowych			465.638,00
14. Kredyty udzielone Kasie			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe			
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.			
d) przez inne instytucje			
15. Banki i K. K. O. Loro			383.743.00
16. Banki i K. K. O. Nostro			
17. Przekazy na Kasę			3.082,67
18. Zobowiązania hipoteczne			452.32
19. Różne			21.006.94
20. Sumy przechodnie (rozlicz. międzyokr.)			33.209,63
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy		150.667,60	150,667.60
Razem			11.595.464,48
22. Różni za depozyty			9.896.946,39
23. Zobowiązania z tyt. udz. gwarancyj			
24. Różni za inkaso			663.950,67
25. Bank Akceptacyjny			
26. Fundusz Emerytalny			
Ogółem			22.156.361,54

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW za 1938 rok.

Straty.

	Zł	Zł
1. Odsetki wypłacone i dopisane		
a) od wkładów oszczędnościowych	245.617,08	
b) od rachunków bieżących	93.926.74	
c) od redyskonta weksli	34 665 92	
d) od zastawu pap. i od kredyt. udz. Kasie	26.592,17	
e) różne inne	9.184.70	409.986,61
2. Prowizje wypłacone		49.383,66
3. Koszty administracyjne		
a) wydatki osobowe	265.036.13	
b) świadczenia socjalne	24.298.81	
c) wydatki rzeczowe	82 272 42	371.607.36
4. Podatki i opłaty skarbowe		5.975,51
5. Amortyzacja		
a) nieruchomości	4.378,35	
b) ruchomości	40.841.60	45.219.95
6. Odpisy na dłużnikach		28.040,10
7. Różnice kursowe na rach. w wal. obcych		
8. Różnice kursowe na papierach wartościowych		
9. Różne		51.976,57
10. Dotacja na rzecz funduszu wyrównaczego		11.295,95
11. Nadwyżka		150.667,60
Razem		1.124.153.31

Zyski.

	Zł	Zł
1. Odsetki pobrane i dopis.		
a) od weksli	502.249,99	
b) od rachunków bieżących	221 374,97	
c) od poż. termin na zastaw	78.508,75	
d) od pożyczek na skrypty dłużne		
e) od pożyczek i wierzytelności hipot.	7.611,77	
f) od papierów wartościowych	38.198,48	
g) od K. K. O. i Banków	8.919,51	
h) różne inne	1 301,32	858.164,79
2. Prowizje pobrane		217.802,69
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
4. Różnice kursowe na papierach wartośc.		11.295,95
5. Dochód netto z nieruchomości		18.438.83
6. Odzyskane straty		7.218,10
7. Opłaty na koszty administracji		6.432,95
8. Różne dochody		
9. Odpis z funduszu wyrównawczego na pokrycie strat kursowych		4.800,00
10. Strata		
Razem		1.124.153 31

Kierownik buchalterii:

(—) F. Koźmiński

Dyrektor Zarządzający: (—) Z. Chudzyński

Zast. Dyrektora Zarz.: (—) J. Janicki

Członek Dyrekcji: (—) L. Saniewski

Komisja Rewizyjna:

Przewodniczący: (—) S. Waligórski

Członkowie: (—) C. Borysławski

(—) Fr. Janowski

(—) J. Smarzyński

(—) M. Wadowski

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI
POW. KOSTOPOLSKIEGO W KOSTOPOLU

ogłasza

KONKURS

na stanowisko buchaltera — zastępcy dyrektora zarządzającego.

Od kandydatów wymagane jest:

1. Obywatelstwo polskie.
2. Świadectwo moralności.
3. Wiek do 40 lat.
4. Wyższe lub co najmniej średnie wykształcenie fachowe oraz co najmniej 5-cio letnia praktyka w KKO, lub instytucjach bankowych, dająca gwarancję zdobycia wiadomości dotyczących całokształtu czynności bankowych.
5. Referencje 2 osób wiarygodnych.

Uposażenie do 300 zł miesięcznie.

Posada do objęcia w terminie, o którym wybrany kandydat będzie powiadomiony.

Oferty z życiorysami i świadectwami lub uwierzytelnionymi odpisami należy nadsyłać na ręce Przewodniczącego Rady KKO w Kostopolu do dnia 1-go kwietnia 1939 r.

Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Rady KKO pow. Kostopolskiego.
(—) M. Turowski.
Starosta Powiatowy

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI
POW. SUWALSKIEGO W SUWAŁKACH

ogłasza

KONKURS

na stanowisko buchaltera — zastępcy dyrektora zarządzającego.

Od kandydatów wymagane jest:

1) Obywatelstwo polskie.
2) Referencje co najmniej 2 wiarogodnych osób oraz opinie z poprzednich prac.
3) Kwalifikacje zawodowe, przewidziane w § 10 ust. 2 rozp. Min. Skarbu, Spraw Wewn. i Sprawiedliwości z dn. 16.III. 37 r. o K. K. O. (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 173).

Wynagrodzenie wg umowy w zależności od kwalifikacji.

Podania z życiorysem oraz świadectwami oryginalnymi lub w uwierzytelnionych odpisach należy składać na ręce Przewodniczącego Rady K. K. O. w Suwałkach w terminie do dnia 20 marca 1939 r.

Przewodniczący Rady K. K. O.
(—) W. Baranowski — Starosta

ZWIĄZEK KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI
W POZNANIU

ogłasza

KONKURS

na stanowisko Dyrektora Związku.

Od kandydatów wymagane jest:

1) obywatelstwo polskie,
2) wyższe wykształcenie ekonomiczne lub prawnicze,
3) co najmniej 10-letnia praktyka w Kasach Oszczędności, w Związkach K. K. O. bądź też praktyka bankowa.

Uposażenie według umowy.

Obowiązki Dyrektora Związku K. K. O. są określone w art. 83 rozp. Prezyd. R. P. z 24.X.1934 r. o Komunalnych Kasach Oszczędności (Dz. U. R. P. Nr 95, poz. 860), w rozp. Min. Skarbu z 8.VII.1936 r. o Związkach Komunalnych Kas Oszczędności (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 410) oraz w statucie Związku K. K. O. w Poznaniu, ogłoszonym w Monitorze Polskim Nr 124, poz. 193 z 3.VI.1937 r.

Stanowisko jest do objęcia po uprzednim zatwierdzeniu kandydata przez Ministra Skarbu.

Oferty z życiorysem, odpisami świadectw i dokumentów należy przesłać w terminie do dnia 31 marca 1939 r. na ręce Prezesa Związku K. K. O. Poznań, ul. 27 Grudnia 8.

Prezes Związku K. K. O. w Poznaniu
(—) Leon Barciszewski
Prezydent miasta Bydgoszczy.

Odbito w Drukarni Sam. Inst. Wyd. w Warszawie, ul. Miodowa 6. Tel. 682-18